

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA UYGULANAN RESİM DERSLERİNİN SANAT EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ; GÖRÜLEN TEMEL SORUNLARA UYGUN YÖNTEM ÖNERİSİ

Sanat sözcüklerle sınırlanamayacak kadar geniş boyutludur. Yaşam gibi organik bir olaydır. Bilimin varoluşundan daha önce varolmuştur. Daha çok insana hitabeder.

Sanatsız bir toplum, kendini ifadeden yoksun olduğu için ilerleyemez. Atatürk'ün de dediği gibi "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir", ve "Sanat ve sanatçıdan yoksun milletler öteki milletlerin ayakları altında ezilmeye mahkumdur." Gerçekten bu sözlere katılmamak mümkün değildir. Sanat yeniden yaratmadır, bir üretilimdir. O yüzden sanatı sınırlandırmak, kısıtlamak olmamalı, daha özgürce ifade ortamı oluşturulmalıdır. Eğitimde de öğrencilere özgür düşünmenin, kendini ifade edebilmenin yolları anlatılmalı ve kopyadan, yardımdan uzak durulmalıdır. Örnekler gösterilirken sanat yapıtları, örnek olarak sunulmalıdır. Tartışma ortamı sağlanmalı ve bu tartışmalardan öğrencilerin kendilerine olumlu bir yön bulabilmeleri sağlanmalıdır. Resim-iş derslerinde öğretmen dersi monotonluktan kurtarmalı, bazen bir tiyatrocu, bazen bir edebiyatçı olmalıdır. Öğretmen eğer kendi alanında yeterli, bilgi ile dolu olursa, öğrenci öğretmene olan hayranlığıyla sanata ilgi duyacak ve de sanat yapıtına ulaşmada yol katedecektir.

Okullarımıza baktığımızda genellikle kırsal kesimlerdeki okullarda okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğu geçim sıkıntısı içerisinde. Bu da eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Eğitim programlarının verimliliği, uygulanabilirliği, çağdaşlığı, eğitim araç-gereç ve donanımlarının varlığı ile mümkündür. Nitelikli öğrenci, nitelikli eğitici, çağdaşlaştırılmış programlar ve teknik donanımlar, ısıtma, aydınlatma, havalandırma gibi düzenleniş, çevresel koşullar, öğrenci sayısına uygun fiziki mekanlar, modern araç-gereç sağlıklı bir sanat eğitimi için temel koşullardandır. Öğrencilere de malzeme desteği sağlanmalıdır.

Dersliklerin yetersizliği ve atölyenin olmayışı çalışma azmini olumsuz yönde etkiler. Atölye resim-iş derslerinde vazgeçilmez bir alandır. Atölyede yapılan eserler daha iyi sergilenebilecek, zenginlik ve çalışma ortamının rahatlığıyla öğrenci doyuma ulaşacak, üretime katkıda bulunacaktır.

A STUDY ON THE ART LESSONS TAUGHT AT PRIMARY SCHOOLS FROM THE ASPECT OF ART EDUCATION, AND APPROPRIATE METHOD TO SOLVE THE PROBLEMS.

Art is too comprehensive to be limited with the words and it is organic as life itself. It has come into existence before science and it mostly addresses to more people than science.

As society without art is deprived of expressing itself, it can not develop. "A nation without art means a nation without one of the vital veins", and " Nations without art and artist are obliged to be oppressed by the other", Atatürk says. In fact, it's impossible not to agree with these sayings. Art is to create and produce new things so it shouldn't be limited and restricted. On the contrary a liberal environment must be formed for art. Also in education, students must be taught the ways of expressing themselves more freely and independently without cheating and getting help from others. Work of art must be given as an example. Students must be provided with freedom for discussion and they must be helped to find a proper direction by means of these discussions in art lessons, teachers shouldn't make lessons monotonous and they should act sometimes like actors and sometimes like teachers of literature. If teachers are competent, it will increase the students' interests in art due to the fact that they admire their teachers and they will make progress to reach the work of art.

As we consider our schools, students attending in rural areas schools are in bad strait, which affects their education negatively.

Productivity of educational programs is possible with feasibility, modernity and existence of educational materials. Capable students, competent teachers, modern programs, technical equipments, environmental conditions like heating, illumination and ventilation, places adequate for number of students, and modern equipment are vital for a good education of art should also be provided with material support.

Inadequacy of classes and lack of ateliers affect the quality of work negatively. Ateliers are indispensable facilities for art courses. In an atelier, artworks produced can be better exhibited;

Richness and the comfort in the workspace helps students enjoy the artistic process and contribute to art production.

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA UYGULANAN RESİM DERSLERİNİN SANAT
EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ, GÖRÜLEN TEMEL SORUNLARA
UYGUN YÖNTEM ÖNERİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ayşe KARACA

Danışman

Yrd. Doç. Ertuğrul GÜNDOĞDU

SAMSUN- 2006

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda
(Resim-İş Eğitimi) YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan.....

Üye.....

Üye.....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

(...../...../.....)

ÖNSÖZ

İnsanlar; ilkçağlardan günümüze kadar duygularını ve düşüncelerini; seslerle, çizgilerle, renklerle, simgeler halinde şekillere dönüştürerek ortaya koymuşlardır. İnsan emeğinin, çabasının kutsal olduğu bilincinden yola çıkılarak, sanatsal çalışmalar, yaşamda önemli bir yer tutmuştur. Yaratıcı yetenekleri, başarıları geliştiren, baskı ve hayal kırıklığına karşı çıkan hep sanat olmuştur. Bireyin sosyal ilişkilerini ayarlaması, doğruyu ifade edip seçebilmesi, zihinsel gelişiminin tamamlanması, bir işe başlayıp bitirme sevincini tatması, işbirliği yapması, öğrenme isteğini arttırması yaratıcılığının geliştirilmesi, üretken olması için sanat eğitime gereksinimi vardır.

Geleceğimizin güvencesi çocuklarımızı; büyük Atatürk'ün hedeflediği düzeye ulaştırabilmek için araştıran, düşünen, yaratıcı bireyler olarak yetiştirmenin yolu eğitimidir.

Kopyacılığı kullanan bir eğitim, toplumun ihtiyaçlarına cevap veremez. Temel sanat eğitiminin verildiği Resim-İş derslerinde hedeflenen eğitim, çocukların düşünmesini, araştırmasını sağlayacak, yaratıcı güçlerini harekete geçirecek ve geliştirecek bir yol izlemelidir. Bunun için öncelikle öğretmenin Resim-İş derslerinin gereğine inanması, duygu ve düşünceleri uyumlu, başarılı bir toplumun yaratılmasında sanat eğitiminin yerini benimseyerek yeterli önemi vermesi, kendi eksiklerini gidermeye çalışması, sanatsal etkinlikleri yakından takip etmesi ve çocuğu her yönden tanıyarak özgün çalışma ortamlarını sağlaması gerekir.

Çocuklardaki bilgi, yetenek ve yaratıcılığı geliştirerek yönlendirmek, güzele duyarlı bir nesil yetiştirmek eğitimin görevidir. Güzel sanatlar yoluyla renklenen bir hayatın çok daha anlamlı olduğunun farkına varan çocuk gelecekte hangi mesleği seçerse seçsin resimle, müzikle, şiirle, sinema, tiyatro ve diğer bütün güzel sanat dallarıyla izleyici ya da dinleyici olarak mutlaka ilgilenecek, duygularını, yaşantısını bu etkinliklerle anlamlandırıp yönlendirebilecektir. Bu nedenle sanatı sınırlandırmak, kısıtlamak olmamalıdır. Eğitimde öğrencilere özgür düşünmenin kendini ifade edebilmenin yolları anlatılmalı ve kopyadan, yardımdan uzak durulmalıdır.

Çalışmama yön veren tez danışmanım Yrd. Doç. Ertuğrul GÜNDOĞDU'ya, eşim Ünal KARACA'ya ve anketlerin değerlendirilmesinde yardımcı olan Rehber öğretmen İsmet YILDIZ'a sonsuz teşekkür ediyorum.

Ayşe KARACA

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	
ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	VIII

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırmanın Önemi	1
1.4. Yöntem	1

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Sanatın Tanımı	2
2.2. Plastik Sanatlar Eğitiminde Resim-iş Dersinin Önemi	3
2.3. 3-15 Yaş Arasında Çocuk Gelişimi	10
2.4. Çocuğun Grafikselle (Çizgisel) Gelişimi	11
2.5. İlköğretim İkinci Kademedeki Sanat Eğitimi (12-15 Yaş)	13
2.6. Türkiye’de Sanat Etkinliklerini ve Sanat Derslerini Yavaşlatan, Zorlaştıran Nedenler	22
2.7. Sanat Eğitiminde Genel Amaçlar	24
2.8. İlköğretim Kurumlarında Sanat Eğitiminin (Resim-iş) Geliştirilmesi İle İlgili Öneriler	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA	27
----------------------------	----

3.1. Sinop İl Merkezi İle Boyabat ve Saraydüzü İlçeleri İlköğretim Okullarındaki Öğrencilere Uygulanan Anket Değerlendirmeleri	27
3.2. Sinop İl Merkezi İle Boyabat ve Saraydüzü İlçeleri İlköğretim Okullarındaki Resim-iş Öğretmenlerine Uygulanan Anket Değerlendirmeleri	37

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER	48
ÖZET	55
ABSTRACT	57
EKLER	59
KAYNAKÇA	67

KISALTMALAR

a.g.m. : Adı geçen makale

a.g.e. : Adı geçen eser

İst. : İstanbul

Ank. : Ankara

C. : Cilt

S. : Sayı

s. : Sayfa

b. : Basım

y. : Yayınevi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Problem: İlköğretim okullarında uygulanan Resim-İş dersleri, sanat eğitimi açısından incelendiğinde görülen temel sorunlar nelerdir? Eğitimde sanatın rolü nedir? Sanat eğitiminin öğrencilere katkıları nelerdir? Sorunların giderilmesinde ne gibi çözüm önerileri vardır? Eğitimciden, aileden ve çevreden kaynaklanan sorunlar nelerdir? gibi soruların yanıtları aranmıştır. Resim-İş eğitiminde sanatın yanlış uygulanmasından doğan olumsuzluklar, incelenerek problem olarak ele alınmıştır.

Amaç: İlköğretim okullarında uygulanan Resim-İş derslerinin, sanat eğitimi açısından incelenip sorunların ortaya çıkarılması ve bu sorunlara yöntem önerileri getirilmesi amaçlanmıştır.

Önem: Günümüzde, İlköğretim okullarında Resim-İş derslerinin, halk içinde ve öğrenciler arasında önemsiz bir hale gelmesi ve bu durumda ortaya çıkan noksanlıklara çözüm önerileriyle toplum arasında hak ettiği yerini yeniden bulması için kimlere, hangi görevlerin düştüğü düşünülmüş, yapılması gerekenler ve yöntem önerileriyle ilgili böyle bir araştırma başlatılmıştır.

Yöntem: Sanatın tanımından yola çıkılarak ünlü düşünür, bilim adamı, yazar ve devlet adamlarının sözleri ve ilköğretim okullarında Resim-İş derslerindeki sorunlarla ilgili kaynaklar incelenmiştir. Toplumun içinde bulunduğu ekonomik durum ve insanlar arasındaki eşitsizlik göz önünde bulundurularak sorun irdelenmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur. Resim-İş derslerinde olması gerekenler (noksanlıklar) tamamlandığında, dersin topluma katkılarının ne kadar büyük olduğu ile ilgili yorumlamalar getirilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Sanatın tanımı

Sanat yaşamın kendisi kadar organik bir olaydır. Soluk alma gibi ritmik, konuşma gibi anlatımsal öğeleri bulunmaktadır. Algılama, düşünme, imgeleme ve bedensel eyleminde etkin bir süreç olmaktadır. ¹ Sanat, gerçekten sözcüklerle sınırlanamayacak kadar geniş boyutlu bir olaydır. Kesin tanımlamanın zorluğuna karşın çeşitli estetikler, aşağıdaki ifadeler içinde sanatı tanımlamaya çalışmışlardır.

“Sanat, insanın duygu, düşünce ve heyecanlarına, ruhsal deneyimlerine biçim vererek başkalarına anlatabilmek çabasıdır.”

“Sanat, insanla nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkidir.”

“Sanat, hoş giden bağlantılar yaratma çabası ve eylemidir.”

“Sanat, sanatçının kendisini anlatma çabasıdır.”

Ünlü estetikçi KANT’a göre sanat bir “Oyun”dur. O, sanatın kaynağı olarak “İş”i görür. Öte yandan, HEGEL ise sanatı, “Ruhun madde içindeki görünümü” olarak niteler.²

Freud sanatı, zevklenmek için türetilen bir güç olarak betimlemektedir. O’na göre çocukluk devresindeki oyunların bir devamı olmaktadır.³

Sanat, bilimin varoluşundan çok daha önce varolmuştur ve çok daha fazla insana hitabeder. Sanat ve bilim, kültürün önemli bir yapıtaşı olmuştur. Sanatsız bir toplum, kendini ifadeden yoksun olduğu için, ilerleyemez.

Kant için, salt teorik bir kavram olan “güzel”in, Schiller için insanın gelişmesi, insanın kültürce biçim kazanması ve insanın insanlaşması için çok önemli bir eğitsel görevi yüklendiğini görürüz. Schiller, “İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Bir Dizi Mektup”ta ⁴ sanat eserinin gözle görünür “özgürlük” olduğunu söylemektedir. Çünkü sanat eseri bilinç ile doğayı, şekil ile maddeyi, özgürlük ile bağımlılığı kendi bünyesinde birleştirmektedir. Sanatçı hem hür hem de bağımlı

¹ İnci San, **Sanatta Yaratma Çocukta Yaratıcılık**, T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1. Basım 1977, s.1

² Galip Türkdoğan, **Sanat Eğitimi Yöntemleri**, Kadioğlu Matbaası, Ankara 1984, s. 11

³ Halise S. Yavuz, **Yaratıcılık**, Boğaziçi Üniversitesi, İ. İ. B. F., B. Ü. Matbaası, İstanbul 1989, s. 54

⁴ J. C. Friedrich Van Schiller, **İnsanın Eğitimi Üzerine Bir Dizi Mektup**, Çev. Melahat Özgü, 2. Basım, M.E. y. y., 1965

olarak yaratan bir insandır. Sanatçıda madde içtepisi dile gelmektedir. İnsanın gelişiminin amacını, yeteneklerinin tüm yönlü geliştirilmesinde, yani kişiliğin harmonik bir bütün olarak geliştirilmesinde görmektedir. İnsan ancak bu yolla özgürlüğe ulaşabilmektedir. Sanatın eğitici gücü, akıl ve duyguyu bir bütün haline getirecektir. Bu nedenle güzel sanatlar eğitiminin esas alınması gerekmektedir. Duyusal insanı akıllı yapmanın tek yolunun onu önce sanatsever yapmak olduğunu savunurken oyun içtepisi için şöyle demektedir:

...”İnsan, kelimenin tam anlamıyla söylemek gerekirse, ancak insan olduğu zaman oyun oynar ve oyun oynadığı zaman, tam insan olur.⁵ “ Estetiğin konusu olan güzel’i Schiller oyunda görmektedir. Güzel, oyunda canlı bir içtepi olmaktadır. Oyun içtepisinin konusu ise güzeldir. Eğitimde yararı, oyundaki serbestlik ve çıkar gözetmeme özellikleri olmaktadır. Bu çıkar gözetmeyişi ise en çok sanatta gerçekleşebilmektedir.⁶

2.2. Plastik Sanatlar Eğitiminde Resim-İş Dersinin Önemi

Nasıl tanımlarsak tanımlayalım sanat, yalnızca insana özgü, yapay bir olgudur, olaydır. Yani sanatın, yalnızca insan tarafından yapılabilen bir iş oluşudur. İnsanın yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarıldığı estetik eğitimin uygulama alanlarından biri de Resim-İş dersidir. Resim-İş Eğitimi, genel eğitimin bütünü içerisinde düşünülmeyle beraber kendine özgü eğitim yasaları ve yöntemleri olan bir alandır. Öğrenciler bu derste algılama, düşünme ve bedensel eylemlerinde katıldığı süreç içerisinde kendilerini ifade ederler. Bu nedenle Resim-İş eğitimi sadece boş zamanların iyi değerlendirilmesi gibi süsleyici bir işlevi olan etkinlik değildir.

Gerçekleştirdiği endüstrileşme ile teknolojinin yarattığı yeni hayat biçiminin tutsağı olmak tehlikesi ile karşı karşıya olan günümüz insanı, gittikçe duyarlılığını yitirme içindedir. Bu nedenle çağımızı sadece araç-gereç dünyası olmaktan kurtarıp, sanatla zenginleştirerek ve insani bir niteliğe kavuşturmak bu eğitimin temel amacıdır.

Resim- İş dersleri sadece sanat eğitimi vermekle kalmaz, onların tüm gelişimlerine yardımcı olur. Sanat yolu ile insanlar kişisel bütünlüğe kavuşurlar ve dolayısıyla toplumsal bütünlük sağlanmış olur. Eğitim, buna bağlı olarak

⁵ Kemal Aytaç, **Avrupa Eğitim Tarihi**, II. Basım, D.T.C.F.y.y., Ankara, 1980, s. 240-243

⁶ İsmail Tunalı, **Estetik**, Cem Yayınları, İstanbul, 1979, s. 139-141

plastik sanatlar eğitimi, yaşamda gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Sanat eğitimi adına yapılan ve yapılacak çabaların içinde belki de en önemlisi, plastik sanatlar eğitiminin kalitesini ve toplumda söz sahibi olabilme etkisini en iyi şekilde kullanmak olacaktır.⁷ Eğitimin, geleceğin kalitesini arttırmak için tek umut olduğunu söyleyen Herald Mc Alından, bu umuda giden yolun, kendini gerçekleştirmeden geçtiğini belirtmektedir. Öğrenmeyi ve kendini gerçekleştirmeyi kolaylaştırmanın sanatsal dışavurum olduğunu savunmaktadır.⁸

Sanat eğitiminin gerekliliğini düşünürken; kapsamında yer alması gereken estetik eğitimin de öneminin ortaya konulması gerekmektedir. F. W. Parker sanatın eğitimdeki gücüyle ilgili görüşlerinde çocukların hali hazırda günlük hayatlarından bildikleriyle ilgili olan anlamlı şeyleri öğrendiğine ve eğitimin hem dikkat, hem de dışavurum sağlaması gerektiğine inanır. Sanatın bireyin eğitimine formları keşfetme ve tüm ders konularına biçim verme kolaylığı kazandırdığını savunmaktadır.

Sanat eğitiminin yalnızca insana özgü bir gereksinim olduğu varsayımından hareket edersek, bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik duygularının geliştirilmesi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabası, sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırmaktadır. Öyleyse sanat eğitimi daha genel bir çerçeve içinde ele alırsak, bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına "Sanat Eğitimi" adını vermemiz, uygun bir yorum olur. Bu çabanın özünde, toplumun en küçük üyesi olarak düşünebileceğimiz insanın (çocuğun), (gencin)bireyin, gerçekten uygar bir toplum oluşturmanın amaçlandığını dikkate alırsak, sanat eğitiminin daha geniş bir boyut içindeki görünümünü vurgulamış oluruz. Toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası sayılan sanat, toplumsal ilerleme ve göstergeler hangi düzeyde bulunursa bulunsun sürekli canlılığını korur. Buradan hareketle, sanat eyleminin insan çabasının tümüyle insanın dünyada bulunuşu ile ilgili bir çalışma türü olduğu sonucunu çıkarmak doğaldır.

⁷ Mutlu Erbay, **Plastik Sanatlar Eğitimi'nin Gelişimi**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1997, s. 160

⁸ Diana Korzenik-Francis Wayland, **Parker's Vision of the Arts in Evolucion**, Massachusetts Coll of Art, Theory-Into-practice; Çev. Emine Halıçınarlı, 1984, Fal 16, Vol 23 (4), 288,292

Sanatın bu niteliğini belirlerken sanat ve sanatçının insandan, toplumdan soyutlanamayacağı gerçeğini de vurgulamak gerekir.

Ünlü düşünür “FİSCHER” bu açıdan bakarak “insanın ilk toplu yaşama dönemlerinde doğanın gizli gücüne karşı gene insanın en büyük yardımcısı ve silahı sanat olmuştur.” Der. Aslında sanat eğitimi ve toplum açısından bakıldığında, sanat eğitiminin gerekliliğini, gerek kendi ülkemiz ve gerekse öteki ülkelerin toplumlarını içerir biçimde en mantıklı bir başka yorumu da, güzel sanatlara, sanatçılara ve bu iki unsurun bir ülke için gerekliliğine büyük önem veren ATATÜRK “Sanat ve sanatçıdan yoksun milletlerin hayat damarlarından birisi kopmuş demektir” sözleri ve gene “Sanat ve sanatçıdan yoksun milletler, öteki milletlerin ayakları altında ezilmeye mahkumdur.” Özdeyişleri ile dile getirmiştir.

Toplumların yaşamında önemli bir etken sayılan sanat eğitiminin ülkemiz bakımından görüntüsü henüz arzu ettiğimiz düzeye ulaşamamıştır. Tüm bilim alanlarında ve teknik alanlarda olduğu gibi, eğitim ve sanat eğitimi anlayışında da, batı ülkelerindeki yeni gelişmeleri ve yöntemleri benimsemede geç kaldığımızı kabullenmek zorundayız.⁹ Sanat eğitiminin yeri ve bizim sistemimizdeki durumu konusunda Devrim Erbil; Sanat eğitiminde, ezbere dayalı bilgiler kişiyi bir yandan biçimciliğin tuzağına düşürür, öte yandan da çok boyutlu düşünce alışkanlığını köreltir. Böyle bir yaklaşım giderek neden-sonuç ilişkilerini yok ettiği için; dün-bugün-yarın arasında uzayan çizginin sürekliliğini koparır. Örneğin, Picasso’dan söz açılmışsa O’nun çağa yüklediği anlamı irdelemek, doğruları bulmak ve vardığı sonuçları yaşama uygulamak yerine, ezberlenmiş bilgilerle yetinen bir kişi kestirme bir yolu yeğlemiş demektir. Çaba göstermesi gerekmez, yürürlükte olanla çatışmaz, ama sıradan bir kişilik yansıtır. Nitelikli sanat yayınları, slayt ve onları göstermede kullanılan araç-gereç, video çekici ve oynatıcıları, dökümanter filmler, galeriler, bol ve uygun ışıklı atölyeler bugün sanatı meslek olarak öğreten yüksek öğrenim kurumlarında bile yeterli oranlarda değildir. İlk ve orta öğretim kurumlarında ise yok denecek kadar azdır. Oysa “resim-iş derslerinin programa uygun olarak işlenebilmesi için film, slayt, video kasetlerinden ve röprodüksiyonlarından

⁹ Galip Türkdoğan, a.g.e., s. 17

yararlanılması okul, çevre olanaklarının kullanılması gerekmektedir.”¹⁰ İfadesi amaçlar ile ilgili bölümde yer alıyor. Bu araç-gereçler okulların % 90'ında bulunmadığına göre programın kendisini nasıl yaşama getireceği konusunda bizleri aydınlatıyor (!) Bu programların devlet okullarında uygulanabilmesi olanaksız. Peki bu programlar nerelerde uygulanabilir? Elbetteki parası ve statüsü olanların çocuklarına eğitim hizmeti veren özel okullarda. Öğrencinin kendini ifade etmesinde olduğu kadar, onun, günlük yaşantısıyla ilgili değerlerini ve dünyasını tanımada, resim-iş dersi önemli bir araçtır. Resim-iş dersi, tüm eğitimciler tarafından teoride bir tanıma aracı olarak bilinse de mevcut eğitim sistemi içinde uygulama şansı bulamıyor. Programda hedeflenen amaçları davranışa dönüştürmek için kullanılacak araç-gereçlerin Doğu ya da Güneydoğu'nun herhangi bir köyünü bırakın bu programların hazırlandığı eğitimle ilgili politikaların üretildiği (!) Ankara'nın merkezinde bile sağlanmasını düşünmek gerçeğe gözleri kapamak olur.¹¹Hükümet ve devlet politikaları maalesef Türkiye'de Atatürk'ün başlattığı sanata yönelik programları, yıllar içinde politik istikrarsızlığın ve değişimlerin sonucunda son derece azaltmıştır, çoğalacağı yerde. Atatürk, hem batıya yönelik, batıya açık, hem de öz kültürümüzü baz alan, değerlendiren programlar, planlar hazırlamış ve hızla uygulamaya sokmuştu, ancak Türk insanının düşünce üretmesinin önüne geçen politikalar, çıkarlara yönelik sonuçları sağladığından zaman içinde bu programlar tamamen unutuldu.

Bir ülkenin insanların kültür ve sanat içerisinde filizlenmesi, büyümesi, yetişmesi için, o ülkenin yarınlığında çağdaş medeniyet seviyesinin yakalanabilmesi için -çünkü bu seviye sadece bilimle, teknolojiyle, ekonomiyle yakalanmaz, en az bunlar kadar önemli olan kültürdür- o ülkedeki eğitimin içinde, zaman paylaşımından sanat eğitiminin yeri fen, matematik ya da diğer sosyal derslerden daha az olmamalıdır.¹²

Ülkemizde, son yıllarda bazı ilk ve ortaokullarda gerçekleşen yetersiz sanat eğitimi programları kaldırılmaya başlanmış ve özellikle eğitimin ilk

¹⁰ **İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı**, s. 16

¹¹ Gündüz Şatıroğlu Çetin, **8 yıllık İlköğretim ve Ders Programları**, Eğitim ve Yaşam Dergisi, S. 8, Ank. 1997, s. 58

¹² Süleyman Saim Tekcan, **Sanat Eğitimi Üzerine Söyleşi**, Çekirdek Sanat Dergisi, Ağustos 2001, s. 1-7

aşamasında yok edilmesi olayı ile karşılaşmıştır. Hatta üniversiteler; seçmeli sanat derslerinin kaldırıldığı kurumlar haline getirilmek istenmiştir. Sanat eğitiminin geçmişten daha iyi olması, ülkelerin eğitim veren kuruluşların politik yaklaşımlarıyla yakından ilgilidir. Bu nedenle, bu eğitimin yetersizliği bu temelde değerlendirilmelidir. Bu dersleri kaldırmak sonuç değil, sorunlardan kaçıştır. Bu amaçla; sanat eğitimi ile ilgili yeni program seçenekleri sunularak istenen sonuca ulaşılabilir.

Sekiz yıllık zorunlu eğitime yeni geçildiği bu günlerde, temel eğitim içinde de sanata yer verilmesi plastik sanatlar eğitiminin geleceği açısından önemlidir. Hızlan (1997: 58)'a göre, "8 yıllık eğitim tartışmaları, politikacıların elinde fen kafası ile din kafasının mücadelesi şekline dönüştü. Çocuklarımızın estetik duygularını geliştirmeyi, yönlendirmeyi hiçe sayarak, müzik, resim, edebiyat konusunda ilk bilgileri, ilk zevkleri edinebilme konusunda öneriler yok. Bu konuda bir girişimde bulunan parti başkanı, bakan ya da milletvekili yok" sözleri ile zorunlu eğitim yasasının sanatsal alandaki eksikliğini dile getirmiştir. Sanat eğitimi yaratıcı ve çok yönlü düşünceyi geliştirdiği için batı eğitim sistemi içinde ön sırada yer almaktadır.

Çözüm, Bauhaus Okulu örneği olabilir. Ancak yeni çözümler de gerekli, yeni yayınlar ve yöntemler bu anlamda incelenmelidir. "Sanat, çağdaşlığın bir ölçütü durumundadır. Sanat eğitiminin amacı öğrenciyi sanatçı olarak yetiştirmek değildir..." "...bakmayı, görmeyi öğrenmek; yaşamı kavramak, mutlu olmak, çok yönlü olmak, yaşam biçiminde yaratıcı, sorgulayan, eleştiren ve erdemleri gelişmiş, uygar, barışçıl ve özgür düşünceli bir kişiliğin gereğidir. Çağdaş sanatın ve eğitimin temel amacı da bunu gerçekleştirmek olmalıdır.

Sanat eğitimi yalnız kurumsal sorunlarla değil, sanatın ve estetiğin yaratıcı düşünceden ürün vermeye ve eleştiriye kadar uygulamadaki tüm sorunları ve bunların çözümleriyle de yakından ilgilidir. Bireyin görsel yetiler ve görsel biçimler yaratma yetileri bakımından gelişmesindeki etkili yöntemleri araştırarak, saptanan amaca göre en uygununu bulmaya çalışmaktadır ve yerini daha kuru anlatımlara bırakmaktadır.

İnci San'a göre, çocuklar kendilerini ifade etmeyi Dewey ve Holmes'in deyişiyle içgüdüsel bir davranışla istediklerine göre, içlerinden gelen bir

gereksinimle, kendilerine öz, ünük mecazları kurarlar. Onun içindir ki çocuklara ne gibi sanatsal etkinliklerde bulunacakları hakkında karar verme özgürlüğü bırakılmalıdır. Konu seçimi, malzeme seçimi ve süreçler yönünden kendilerinin karar vermesine izin verilmelidir.

Sanat eğitimcilerinin hemen tümünün birleştikleri bir nokta, çocuğun sanat etkinliğinde çocuğun özgür bırakılması, bildiğince çizerek, yoğurarak kendi ölçülerini kendisinin saptamasının sağlanmasıdır. Çünkü çocuk yaşantı ve deneylerle öğrenir. Resim çizme gibi etkinlikte, beceriler çizerek geliştirilebilirler. Bir oyun halini alacak sanat etkinliği çocuğa kıvanç vermelidir.”

Eğer çocuk kavrayabildiği şeyleri resim, şiir, müzik ya da dramatik oyunlar haline getirebiliyorsa, çocuğun anlayış gücü daha da güçlü ve canlı olacaktır. Çocuk için, kavramları malzeme ile bağdaştırıp ifade edebilmek bir kıvanç kaynağıdır. San (1979: 31)'a göre yaratıcı etkinlikte bulunan çocuklar;

1. Çevresini daha tam gözlemleyebilmekte,
2. Ayrımıştırma (discrimination) yetileri artmakta,
3. Ayrıntılarla ilgili olarak bellekleri güçlenmekte,
4. Nesnelere birbirleriyle ilişkili olarak düzenlemelerinde daha buluşçu ve özgün olmaktadır.

Okulla birlikte öğrenme normlarının bunalımı da başlar. Düzensizlik, okul ile kendi isteklerini bağdaştıramayan çocuğun davranışını bozar, dengesizleştirir. Çocuk, kendi boyutunda olmayan bu yeni dünyada kendini tanıyamaz. Tek amaç, diğerlerinin düşünce ve görüşlerine uymaktır.

6 yaşındaki çocuk için, çizme ve boyama faaliyetleri yürüme, koşma gibi doğal faaliyetlerdir. Çocuğu modelin kopya edildiği, tekniğin iyileştirilmeye çalışıldığı bir eğitim kurumuna verdiğinizde, sıralar arasında dolaşan öğretmen defter veya kitap üzerindeki bir figürü örnek olarak gösterir. Yaratıcı bir birey olan çocuk, birkaç günde değişir, yaşama tekniği birleştiren bağ kopar. En önemlisi de çocukta doğallığa karşı bir kuşku uyanır.

Böyle bir ortamda eğitilen çocuklar, ne arama ne de yaratma isteği duyarlar. Merakları gitgide körelir. Resim tekniği gerçek anlam ve amacından uzaklaşmıştır. Çocuk, resmi öğrenmek için çizer, yani bir modeli tümüyle kopya etmek için. Resim çocuğa yapılması gereken bir ders olarak verilmiştir. Bu

güdülenmede (motivasyonlarla) okul, resim alanında fazla ilerleme sağlayamazsa şaşırılmamalıdır. Çocuk resminin de yetişkin resmi gibi bir amacı ve güdüsü vardır. Okul için yapılan resim ise amaçsız, ifadesiz, kurallara göre yapılmış bir ödev niteliği taşır. Çocukların okuldaki çalışmadan memnun olmadıkları söylenebilir.

Yetişkinler de yanlış görülen bazı çizim hatalarını çocuk, isteyerek yapar. Çocuk bu anormallikleri düzeltebilir. Bundan resim kurallarına uymasa bile olumlu karşılamak gerekir. O halde anne-baba ve öğretmen olarak çocuğu kendi normumuza göre hareket etmeye zorlamamalı, onu kendine özgü dinamik ve canlı ifadesini sürdürmesi yolunda cesaretlendirmeliyiz. Onu kendi bildiği gibi çizmeye yüreklendirmeliyiz.

Resmin sağlayacağı en önemli avantajlardan biri yaratıcılığın gelişimidir. Resim konusunda en gelişmiş çocuk da okul isteğine ve perspektif kurallarına uyan değil, resmindeki kişi ve objelere yaşam veren çocuktur. İşte biz bu eylemi desteklemeliyiz, yardım etmeliyiz, değer vermeliyiz ki çocuk başarı ve güvence elde etsin.¹³

Sanat eğitimi bir okulda olacaksa, ancak eğitimler çağdaş bir anlayışa sahipse bunun bir değeri olabilir. Kendi sanat görüşünü öğrencilere empoze etmeye çalışan bir eğitimci fayda değil zarar verir. Eğitimcilerin yaratıcı düşünceye yönlendirecek olanak ve durumları yaratmaları önemli bir etkidir. Yaratma yeteneği her bireyde az yada çok bulunmakla birlikte; hayal gücü devindirilerek, tüm duyuları alıcı duruma getirilerek "eğitim yoluyla" kazanılması sağlanabilecektir. Bireysel farklılıklarda dikkate alınarak her bireyde sanatsal yaratmaya yatkınlık, en azından "anlayabilme" durumu sağlanmalıdır. Böylece birey, ilgi ve yönelimlerinde daha bilinçli kılınacaktır. Birey uygun çevre sağlanarak, heyecan yaratılarak ve sorgulamaya yöneltilerek yaratıcı sürece hazırlanmalıdır.¹⁴

Sanat eğitimcisi, kusurların en aza indirildiği bir sistemde ne kadar samimi yaklaşım içinde olursa olsun kendi donanımsal yapısı buna uygun

¹³ Haluk Yavuzer, **Resimleriyle Çocuk**, 4. Basım, Remzi Kitabevi, İst. 1993, s. 31

¹⁴ Emine Halıçınarlı, **Yaratıcı Kişinin Özellikleri**, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1988, s. 104 - 106

olacak mıdır? Bu durumda sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların da eğitim uygulama programlarına yeni bakışa uygun olarak yönelmeleri gerekecektir.

Toplumun sanata bakışını yalnızca mükemmel bir müfredatla sağlamaya çalışmak sonucu geciktirecektir. Araştırma ünitelerinde elde edilecek olan toplumsal değişimin analizi ile bireylerin durumu, sanat eğitimcisinin kullanacağı yönteme ışık tutacaktır. Zihinsel süreci, sanatsal süreçle bilimsel bir yaklaşımla çakıştırmayan bir eğitimcinin mükemmel sistemden, programlardan sonuç alamayacağı gerçeği ile yüz yüze gelmek kaçınılmaz olacaktır.

Başarı, öğretim konularının nasıl uygulanacağından alınacak başarı değil, amacın davranışsal gerçekleşmesi olmalıdır. Toplumsal sanat bilinci gerekliliğine inanmak gerekmektedir.

Eğitimci ve öğrencilerin erken ve kendilerine has sanatsal çabalarının değerini fark etmek gerekliliği üzerinde durulmalıdır. Öğretmenler bunlar için fırsat sağlamalı, bunları kabul etmeli ve öğrencilere çabalarının sonuçlarını görmek için zaman tanımaları gerekmektedir. Ona kendini ifade etme özgürlüğünü vermek ve öğretmek eğitimin amaçları arasındadır.¹⁵ Sanat eğitimi derslerinin amaçlarına uygun bir sonuca varabilmek için çocuğun bütün yönlerinin tanınması, yaşamış olduğu psikolojinin, yapmış olduğu gelişmelerin bilinmesi gerekmektedir. İnsanın üç yaşından on sekiz yaşına kadar olan süresi bu konu içerisine girer. Çocuk resimleri üzerine bu güne kadar çeşitli tartışmalar olmuştur. Bunların büyüklerin resimlerinin bir kopyası olduğu söylenmiş bunlara, sanat eseri denmiştir. Ama bu fikirlerin ikisi de yanlıştır. Çocuklar her zaman bir öğrenme içindedirler. Bu sonuç öğrenmenin sonucunda ortaya çıkar ve tabii bir şeydir. Çeşitli alanlarda öğrenme, çevreyi tanıma çocuk resimlerinde bir gelişme olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle 3 – 15 yaşlarında oluşan çocuk resimleri onların tüm gelişimlerini gösteren belgeler niteliğindedir.

2. 3. 3 – 15 Yaş Arasında Çocuk Gelişimi

1. Toplumsal gelişim
2. Çizgisel gelişim
3. Ruhsal gelişim
4. Bedensel gelişim

¹⁵ Emine Halıçınarlı, a.g.e. , s. 13 - 66

5. Kişilik gelişimi

Toplumsal gelişim: Çocuk, resimlerinde tek figürden uzaklaşır. Figür sayısında artışlar başlar. Çocuk toplum içinde yaşadığının bilincine varır, bunu resimlerinde ifade eder.

Çizgisel gelişim: İlk başta rasgele karalamalar halinde olan çizgiler daha sonra belirgin çizgilere ve sonunda sembolik ifadelere dönüşür.

Ruhsal gelişim: Resimde düzen fikrinin ortaya çıkması demektir. Bir düzende olması gereken denge, armoni kendini gösterir.

Bedensel gelişim: Çocuğun kalem kullanması kaslarına bağlıdır. Çocuğun araç ve gerece olan hakimiyeti bedensel gelişimi hakkında bize fikir verir.

Kişilik gelişimi: Çocuğun kişilik gelişimi yukarıda sayılan maddelerle yakından ilgilidir. İlk başta birbirine çok benzeyen çocuk resimleri daha sonra kişilikleri geliştikçe farklılıklar gösterirler. Biçimlerde ve renklerde farklı uygulamalar meydana getirirler.

2. 4. Çocuğun grafiksel (Çizgisel) Gelişimi

Çocukların grafiksel (çizgisel) gelişimi de bedensel ve zihinsel durumu ile iç içe bir görünüm vererek ortaya çıkar. Bilindiği gibi çocukların takvim yaşları ilerledikçe o ölçüde yetenekleri ve zihinsel güçleri de giderek gelişir. Resim yönünden çocuğun zihinsel gelişimini incelerken ölçütümüz onların yaşları olacaktır. Belli bir yaş düzeyine ulaşan çocuğun bu yaşam süresince içinde yaşadığı çevre, gelişim için diğer önemli bir etken olarak kendisini hissettirmektedir. Başka bir ifade ile, çevre faktörünü çocuğun doğal olarak kaynaştığı, toplumun sosyal, ekonomik, kültürel düzeyi ve yapısı olarak düşünmek zorunluluğumuz vardır. İşte pedagoglar, bu varsayımdan hareket ederek çocuk resimleri üzerinde yaptıkları uzun uğraşlar sonucu, çeşitli veriler ortaya koymuşlardır. Çocuk gelişimi ve çocukta resim anlayışının evreleri olarak niteleyebileceğimiz bu sonuçları şu başlıklar altında ele almamız gerekecektir:

- 1- Karalama basamağı
- 2- Benzetme ve isteme basamağı
- 3- İlk sembol basamağı
- 4- Şematik anlatım basamağı

- 5- Somut işlem basamağı
- 6- Nesnel gerçekçi anlatım basamağı
- 7- Ortaokul çağı gerçekçi anlatım basamağı
- 8- Lise çağı artistik anlatım basamağı.

İlkokul ikinci devre çocuklarında katı gerçekçi basamak diyebileceğimiz realist bir anlayışın geliştiği görülür. Tüm dünya eğitimcilerinin resim dersini bir ifade/anlatım vasıtası (anlatım aracı) saymaları ve çocuğu bu vasıta yöntemi ile tanıma çabaları akılcı bir yaklaşımın en belirgin kanıtı olmaktadır. On iki- on beş yaşları ilköğretim ikinci dönemine rastlayan çocuklardaki bu gerçekçi resim özelliklerini (çocuk resimleri açısından) şöylece özetlememiz mümkündür.

Yaşları yaklaşık on iki- on beş yaş civarındadır. Bilindiği gibi, çocukların bedensel ve zihinsel yönden çok önemli değişikliklerinin ortaya çıktığı devrelerdir bu yaşlar. Bu gelişim ve değişimde ülke, yöre, iklim, aile, kalıtım, tüm çevre ve uygulanan eğitim gibi çok çeşitli etkenler çocukların yaşamları ile sıkı sıkıya ilgilidir. Bir yandan ergenlik (buluğ) çağının ilk işaretlerinin görüldüğü bu yaşlarda çocuklar, ilkokul yıllarına oranla çok farklı bir davranış gösterirler. Bu devre çocuklarının bazen hassas, alıngan, cesur, atak, küskün ve hatta şaşırtıcı davranışları hatırlanmalıdır. Çocuğun bu özellikleri hiç kuşkusuz, yaptıkları resimlere de doğal olarak yansır. Psikolojik verilere göre, en belirgin özellikleri çocukların bu yaşlarda “özgür” olma duygularının açıkça sivrilişidir. Kişiliklerini bulma çabalarının egemen oluşudur. Bazı eğitimciler bu aşamada çocukların yaratıcılık yönlerinin geliştiğini, bazıları ise ergenlik çağı nedeni ile çocukların içe dönük, çekingen, güvensiz, yaratıcılık açısından güçsüz olduklarını savunurlar. Oysa çocukların özgür olma duygularının kişiliklerini bulma yolunda yeni heveslerle yaratıcılıkların, dolaylı biçimde ve olumlu ölçüde etkileyeceği varsayımını kabullenmek, daha mantıklı bir yorum olsa gerek.

İlköğretim ikinci devre çağı gerçekçi anlatım basamağı olarak nitelenen bu yaşlarda çocuklar,(eşyaları) tüm nesnelere ayrıntıları ile görmeye çalışırlar. Bu nedenle resimlerinde bu ayrıntıları gösterme çabaları sezilir. Renk ve ışık-gölge öğeleri tüm bu ayrıntılı anlatımda açıkça fark edilir. Resimlerde insan, hayvan figürlerinin hareketleri en anlamlı şekilde, kompozisyon çabası, perspektif, plan ve oylum (derinlik) anlayışları da en önemli ölçüde gelişmiştir.

Resim konularının seçiminde çevre faktörü, çocuğun yaşadığı ortam, bu ortamın nitelikleri kadar, kız, erkek gibi cinsiyet farklılıkları da başka etkenler olarak sanat eğitimcisinin dikkatini çeker. Özellikle kız ve erkek öğrencilerin doğa konularına yaklaşımları ve cinsiyetlerine uygun konu seçme istekleri bu basamaktaki çocukların ilginç yanlarından birisidir (Türkdoğan 1984: 45- 58).

2.5. İlköğretim İkinci Kademedeki Sanat Eğitimi (on iki – on beş yaş)

Doğaldır ki çocuklar ilkokul sonrası aşamalarda bedensel ve zihinsel bakımlardan, oldukça farklı bir yapı özelliği gösterirler. Onların çocuksu görüntülerden çıkarak gençlik çizgisine ulaştıklarını varsayan tutumları tüm davranışlarında açıkça görülüp sezilir. Erkek ve kız öğrenciler olarak gençliğin de ötesinde, tüm yaşantılarında bu değişmişliğin esintileri yankılanır. Bu ve benzeri nedenlerle sanat eğitimi yönünden ilköğretim ve ortaöğretim evresindeki gençlerin eğitim programlarına yeni içerikler kazandırmak gerekir.

On iki yaş çocuklarının en belirgin nitelikleri doğa tutumlarıdır. Kız öğrencilerin romantik yapıtları okuma merakları, moda dergilerindeki resimlere tutkuları, erkek öğrencilerin resimli roman düşkünlüğü, ve bu romanlardaki olağanüstü hayali kahramanlara hayranlıkları, onların bu yaş içinde psikolojik görüntülerinin birkaç kanıtıdır. Olayları, yaşamı, doğa içinde insan varlığını, insan-doğa ilişkilerini bütünü ile değil, tüm ayrıntıları ile görüp, nedenlerine yanıt arayan bu yaş çocuklarının eğitimi bazı farklılıkları zorunlu kılar.

Sanat eğitimi açısından öğretmenin aralarına karışacağı öğrenci yapısının genel görüntüsü budur. Ayrıntılara olan tutkuları çocukları ruhsal yönden dağıtır ve doğa bütünlüğünü kavramalarını zorlaştırır. Çalışılan resimler de, sözünü ettiğimiz bu özellikler açıkça görülür. Önemli olan sanat eğitimi çalışmalarında ayrıntı merakları doyurulmaya çalışılırken bir yandan da onların bütünlük anlayış ve kavramına yaklaşım sağlamaları amaçlanmalıdır. On iki yaş ve sonrası gençlerin gönlünde, yaptıkları her çalışma, bir özgün yapıt niteliğindedir. Çok önem verdikleri resim ve işlerinin gerçekten değerli kılınması için sanat eğitimcisinin rehberliği onlarda olumlu atılımlar yaratabilir. Yaratıcı çabalarını daha da güçlendirebilir. Bu evrede, resim derslerinde çocuklara anlayabilecekleri düzeydeki röprodüksiyonlardan bol bol örnekler göstererek,

karşılıklı konuşmalarla bunların incelenmesine zaman ayrılmalıdır. Bu sanat eserlerindeki bütünlüğün nasıl elde edilmiş olduğu anlatılıp gösterilmelidir.

On iki- on beş yaş çocukları bu yaşa kadar elde ettikleri birikimlerinin etkisi ile bu çalışmalardan olumlu sonuçlar çıkarabilirler. Görülecektir ki, her çocuk röprodüksiyonlarda kendi ruhsal yapılarına ve anlatımlarına uygun bulduklarını içtenlikle benimseyip, çoğu kez o tür resim çalışma deneyimlerine de girerler. Sanatsal öğrenme de, aynı eğitim sürecinde olduğu gibi kendiliğinden gelişmemektedir. Çocuğun zihinsel gelişiminde, gerçekleşmesi doğal olarak beklenen bir süreç oluşmamaktadır. Bu süreç kendi içinde birçok neden ve duruma bağlı olarak gerçekleşmektedir. Çünkü bu konuda yalnız onun zihinsel gelişim süreci ve kendi gücü sanatsal öğrenmede yeterli olmamaktadır. Bu anlamda bir öğrenme, zamanla “öğrenir, kavrar, düşünür, gelişir” şeklinde düşünülemeyecektir. Öğrenmenin içeriği çocuğu, zihinsel bilgi, deneyim ve becerileriyle bir bütün olarak kapsamaktadır. Öğrenen ve öğreten arasında kurulacak etkileşim sonucunda “sanatsal öğrenme” davranışlarda gözlenebilecek ve kalıcı olarak yaşama getirebilecektir.

Sanat eğitiminde amaçlara ulaşılması demek, bu anlamda amaca uygun öğrenmelerin yapılması demek olmaktadır. Öğrenme yaşamımızın her anında olmakta ve sanatsal öğrenmede çok küçük yaştan başlamakla birlikte, gerçek anlamda öğrenme okulda olmaktadır. Kırıçoğlu bu konuda şunları söylemektedir:

...”Okulda sanat dersi geniş, kapsamlı bir öğretim alanıdır. Bu alan içinde; estetik değerler içeren, anlatımsal ve teknik anlamda nitelikli ürünler yaratmak, çevrede ve sanat yapıtlarında nitelikleri görmek, ayımsamak, sanat tarihini ve estetiğini öğrenmek yer alır. Geçmişte uygulamalı çalışmalar (resim yapma, özgün baskı, heykel v.b.) programların ağırlıklı alanını oluşturuyordu. Öğrenci sanat yaparsa, sanattan da anlayacağı düşüncesi yaygındı. Bu görüşe göre çizen, boyayan, resim yapan kişinin sanat yapıtlarına değer yargısı ile yaklaşımları, yapıttan tat almaları kolaylaştırdı. Oysa uygulamalar bu konuyu doğrular görülmemektedir. Sanat eğitiminde çalışma alanları birbirini

tamamlayan bir bütünün parçaları gibi düşünülürken ancak ve gerçek anlamda sanatsal öğrenme tamamlanmaktadır.¹⁶

Bütün eğitim durumlarında olduğu gibi “sanatsal öğrenme” nin olabilmesi “öğrenmenin” işleyişinden farklı değildir. Hazırlanmış bir ortamda, öğrenmeye “hazır olma”, uyarılma sanatçının çalışma sürecine katılarak “güdü”lenme ve bunun sonucunda kazanılmış olanı “davranışa” dönüştürebilme. Döngüsellik burada da vardır. Bu durumda sanat ve eğitim için gerekenler ve bunların gerektirdiklerinde aynı nesnellik olduğunu söyleyebiliriz. Nasıl ki gerçek anlamda genel eğitim-öğretim birkaç katlı bina ile ve donanımsız yapılamıyor ise, sanat eğitimi de donanımsız yapılamayacaktır. Donanımla kastedilen yalnız mekansal ve araç-gereç değil, programın içeriğinden uygulayanın niteliğine kadar geniş bir anlamı kapsamaktadır. Okul ortamındaki anlayışın; sanatsal yaratmalara değer veren, imkan sunan, sanata ilgisini bir bütün olarak hissettiren, güdüleyici her ayrıntıyı düşünen bir yapıda olması gerekir. Dört duvar ve sıralardan oluşan sanat dersleri öğrencilerin sanatsal yaratmanın nasıl olacağını görebilmesine olanak sağlamamaktadır. Akademik başarıda yarışan okullar; donanımlı bir atölye ya da müzik odasına yatırım yapmamaktadırlar. Bu durumlar karşısında yapılacak en acil çözüm; tüm eğitimcileri ve yöneticileri “bilimsel ve sanatsal yaratma” konusunda bilinçlendirmek olmalıdır. İkinci aşamada yapılacak bilinçlendirme; birçok yönden ortak işleyen bir süreci olsa da sanatın kendine özgü yapısının kavratılması gereğidir. Ancak donanım gereği konusunda karşılaşılabilecek olan maddi yükünün fazlalığıdır. Unutulmaması gereken “eğitimin kendisinin pahalı bir yatırım” olduğudur. Kazanılması gereken kavrayış; sanata yatırımın bir yük olmadığını bilincidir.¹⁷

Eğitim sistemimiz içinde sanat eğitiminden beklenen sonuçlar, ulaşılması gereken hedefler belirlenmiştir. Ancak bu sonuçların eğitim sürecinin içinde gerçekleştiği düşünülse bile toplumun genel görünümü itibarıyla durumun böyle olmadığı değerlendirilebilmektedir.

...”Milli eğitimin sağlayacağı yurttaş tipi için 7. Şura Milli Eğitim Amaçlarında;

¹⁶ Olcay T. Kırıçoğlu, **Gençlerin Sanat Eğitimi**, Demircioğlu Matbaası, Ank. 1991, s. 106

¹⁷ Emine Halıçınarlı, a.g.e., s. 67-77

k- "Milli ve insani ruhu aksettiren güzel sanat eserlerini sever, bunların gelişmesinin önemini kavrar, güzel sanatlar hareketleriyle yakından ilgilenir, bunların yurt içinde ve dışında yayılmasına ve sevilmesine çalışır..."

c- Yeteneklerine uygun iş seçebilir, mesleki ve ekonomik başarının bilgi ve teknikler sağlayacağına inanır."¹⁸ Denilmektedir.

Sanat eğitiminin, sistem içindeki konumunun ele alınış ölçüsü, yer alış biçimi, sisteme etkisi, sistemin ondan bekledikleri eğitim politikamız içinde belirlenmiş durumdadır. Ancak bu belirlemenin istenildiği gibi olmadığını da gözlemleyebiliyoruz. Sorun yalnızca sistem içinde midir? Yoksa uygulamada hatalar mı söz konusu olmaktadır. Fidan ve Erden "Eğitim Bilimlerine Giriş" te; "J. J. Rousseau; çocukların sözle değil, nesne ve olaylarla karşı karşıya gelerek, bizzat yaparak, yaşayarak öğrenmelerini özgür bir ortamda eğitim görmelerini çocuğun kendine özgü ve yetişkinlerden farklı bir dünyası olduğunu savunur" demektedirler. Sanat eğitiminin nerede bulunduğunu araştırmak gerekirse, amaç toplumun beklentilerine en uygun sanat eğitimi yaratmak değil, öncelikle değerler sisteminde sanatın yerini tam olarak belirlemek olmalıdır. Bundan sonra toplumun, eğitim sistemi içindeki sanat eğitiminden haberdar olmalarını, uyandırma bir yandan bu kaynağa ulaşırken diğer yandan da onu amacına ulaştırmak gerekmektedir.

Sanatın toplum içindeki rolü, varlığı ya da bireylerin yaşamında yer alış biçimi onunla kurulan ilişkiye bağlı olacaktır. Eğitim sisteminin bireyi geleceğe hazırlayan bilgisel ya da uygulama yönüyle donanımlı yapma durumunu bir yana bıraktığımızda sanatla ilgili sorunların çok daha boyutlu olduğunu görebiliriz. Sistem içindeki ya da dışındaki yeri ne kadar belirli olursa olsun bunu hayata geçirecek uygulama biçimlerinin yöntemleri sonucu etkileyecektir. Sistem dışındaki etkileri çok uzun vadede alınacak sonuçlar olmakla birlikte eğitimsel boyutunun disipline edilmesi önemli değişikliklere hız kazandıracaktır. Bu disiplinlerin en önemli kaynağını da uygulayıcılar ve uygulama biçimleri oluşturacaktır. Özellikle uygulayıcıların gerekli nitelikleri taşımaları sanat eğitiminin gerekliliği savunusunu elden bırakmamaları ve yöntem birliği gerekmektedir.

¹⁸ Cezmi Tahir Berktin, **Eğitim Amaçları, Çocuklarımız ve Biz**, T. İş Bankası Y. 1969, s. 8-9

Fidan ve Erden, Eğitim Bilimlerine Giriş'te şöyle demektedirler:

...”Eğitim kurumları bireylere yeni değişme ve gelişmeler için gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazandırarak onların toplumsal ve ekonomik gelişmeye uymalarını kolaylaştırır. Bunun yanı sıra toplumda yenilikleri başlatacak ve geliştirecek yaratıcı bireylerin yetişmesine katkıda bulunur...”¹⁹

Sanatla ilgili derslerde; bireyin beceri ve bilgisini arttırmaktan, tercih dışı bırakmaktan ya da beceriyi zorunlu kılmaktan çok onu reddetmeyen - ilgi, iş alanı olmasa bile – gerekliliğini benimseyen bakış ve davranışa ulaşılması doğru olacaktır. Yalnızca programdaki konuların gerçekleşmesini hedeflemek değil, amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğini ölçen, takip eden düzenekler geliştirmek önemlidir. Amaçlanan davranışın gerçekleşebilmesi için öyle bir uygulama birliği izlenmelidir ki sonuç istendiği gibi gerçekleşsin.

Eğitilmiş insan olmak her yönüyle gelişmiş bir kişilik ve toplumsal sorumluluk bilincine ulaşmış insan olabilmektir. Hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmek ancak yaratıcı güçlerle donanmış bir kişilik geliştirmekle olasıdır. Doğuştan yaratıcı güçlere sahip bireyin, bu gücünün ortaya çıkarılması yollarından biri de insanın “estetik eğitimi” yani sanat yoluyla eğitimidir. Bu anlamda, kişilik eğitimi sanat eğitiminin amaçlarından biri olmaktadır.²⁰

Goethe de bireyleri doğal yapının açılıp gelişmesi için “en değerli kişilik eğitimi” yolunun sanat olduğunu vurgular. Ona göre çok yönlü eğitim, kişiliğin bütünlüğünü kapsayabilecektir.²¹

Bireyin özel ve ayırıcı davranışlarını kapsayan kişilik, onu başkalarından ayırır. Çeşitli durumlarda gösterilen öğrenilmiş davranışların özel ve ayırt edici yönlerinin nasıl keşfedileceği, yönlendirileceği ya da biçimlendirileceği konusunda farklı yöntemlere başvurmak gerekecektir. Kalıtsal etkenler ve geçirilen yaşantılar sonucunda edinilmiş kişiliğe eğitim yoluyla yeni davranış ve yaşantılar kazandırabiliriz. Yetenekler, kişiliğin parçası durumunda olup kişiliği, kişinin tanınması yönünden de etkilerler. Sanat eğitimi yoluyla hem çocuğun

¹⁹ Nurettin Fidan - Münire Erden, **Eğitim Bilimlerine Giriş**, Repa Eğitim Y., Ank. s. 65

²⁰ Zafer Gençaydın, **Sanat Eğitimi**, Anadolu Üniversitesi Açık Öğr. Fak. y. y. Resim-İş Lisans Tamamlama programı, Temmuz 1993, s. 2

²¹ Kemal Aytaç, **Avrupa Eğitim Tarihi**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fak. y. y. 225, Eğitim Tarihi Dizisi -1, 11. Basım, Ank. 1980, s. 242

kişiliğini olumlu yönde etkileyip kendini korumasını sağlayabiliriz, hem de onların kişiliğini daha derinlemesine tanıma şansı elde edebiliriz. Eğitim, mesajı yalnız ulaştırmakla kalmayacak, aynı zamanda onu yapılandıracaktır. Çocuk yeteneği sayesinde tanınıp dikkate alınabilecek ve çevresi farkına varabilecektir. Gerek zeka gerek özel yetenekler, çocuklar ve yetişkinlerde kendine güven ve saygınlık kazanmayı sağlayacak yeterliliklerin geliştirilmesine neden olmaktadır. Özel yetenekler güdülenmeyi de sağlayarak, yeteneklerin denenme ve kullanılma istemini sürekli kılacaktır. Deneme güdüsünün güçlü olması ise özel yeteneklerini erken yaşta göstermelerine neden olacaktır.²²

Bireyin kişilik özellikleriyle, yaşamdan beklentilerinin çakışması onun, özelliklerini tanıyıp geliştirebilmesiyle paralellik taşımaktadır. Bu anlamda Pestalozzi'nin eğitim anlayışına göre okullar, belirli bilgi ve beceriler vermekle yetinmeyerek, insani bütün yeteneklerinde harmonik bir biçimde açıp geliştirici bir fonksiyon göstermelidir.²³

Uygulanan sanat eğitimi programları ile bireyin kendi yeteneğini ölçmesi ve geliştirmesi sağlanabilecektir. Ancak, gerçek ilgi ve değerlerini belirlemelerinde en önemli etkenler programın uygulayıcısı ve uygulama ortamları olmaktadır. Toplumda birçok kişi vardır ki ilgi ve yeteneklerinin fark edilmemesi ya da üzerinde durulmaması (okul - aile - çevre) nedeniyle gerçek anlamda kendilerini tanıma şansı elde edememişlerdir. Farkına varılsa bile motive edilmedikleri için ilgi alanlarına yönelememişlerdir. Bu kişiler genellikle doyurulmamış bu durumlarını başka meslekler içindeki boş zamanlarında ya da mesleğin süresini tamamladıktan sonra değerlendirebilmektedirler. Mesleği içinde ortak ilgi grupları oluşturarak ya da sanatla ilgili program yürüten kurslara katılarak doyum sağlamaktadırlar. Her hangi bir zorlama ya da bir ödül vade dilmediği halde, kendiliğinden bazı faaliyetlere girişerek bundan doyum sağlıyorsa bu, geçici bir eğilim değildir. İlgi duyulan etkinlik alanı genellikle yetenekli olunan alandır. Kuzgun, "...ilgi bir bakıma yetenekleri kullanmaktan ve

²² Clifford T. Morgon, **Psikolojiye Giriş**, (Çeviri), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, No:1, Meteksan, Ankara, 1980, s. 204

²³ Kemal Aytaç, a.g.e., s.242

onları geliştirmekten duyulan bir zevktir. (...) Daha çok alanlarından birine yönelişimizde rol oynayan kişilik özelliğimizdir.” Demektedir.²⁴

Sanat ve sanat eğitimiyle sorununuz varsa; bu, sanata ve sanat eğitimine karşı aldığımız tavırla ilgili olmaktadır.

Program içindeki konumu, ders saati ve içeriği açısından bireye sunduğumuz sanat faaliyeti, nasıl bir tutum izleyeceğimizi, hedefleyeceğimizi ortaya koyabilecektir. Çocuğun ilk dönemindeki ana - baba etkisinin üzerine daha geniş bir boyutta gelen eğitimin etkisi, onun yönelimleri üzerinde kendisine yüklenen tutumlara göre şekillenebilecektir. Ancak burada durum, hem eğitim süresine hem de içeriğine bağlı olarak sonuçlanacaktır.

İleride sürdüreceği, sanata karşı duyarlı olma, ilgilerini bu yönde sınama gereksinimini bireye kazandırdığımız zaman uygun modelleri oluşturabileceğiz. Eğitim, her zaman sonuçlarını ileride alacağımız bir yatırımdır. Bu anlamda; eğitim birey üzerinde nasıl bir değişim yaratabiliyorsak, ona çok yönlü cevap verebilecek kapsamlı bir sanat eğitimi de oldukça uzun vadeli bir yatırım olacaktır.

Resim ve müzik etkinlikleri çocukların kişiliğini geliştiren derslerdir. Ana-babalar, sosyal çevre ve eğitim çevresi bakımından “Ressam mı olacak?” yargısı sıkça rastladığımız bir sorundur. Bu yargı ile, onun doğrultusunda olan davranışın dili engellenmektedir. Oysa resim dersi bir ifade ve karakter dersidir. Çocuk bu derste kişiliğine çok zengin malzemeler katabilecektir. Güzeli çirkinden, iyiyi kötüden ayırmasını öğrenir, bir sergiyi gezerek sosyal ve estetik bir iş görmüş olur. Biçimlendirme sürecinde ele aldığı elemanlarla bilinçaltını boşaltır. Bu nedenle resim öğretmenlerinin çocuğun kişilik eğitimi üzerinde çok büyük rolü olmaktadır. Yapılan etkinliğin öğrenci tarafından yüklenilmiş olması sorumluluk açısından, işbirliği, takdir, kendini gerçekleştirme duyguları bu dersle gelişme imkanı bulacaktır.

Önemli olan bu dersleri hem içerik hem de eğitim ortamı açısından amacına uygun gerçekleştirebilmektir. Burada bilinmesi gereken, çocuğun

²⁴ Yıldız Kuzgun, **Kendini Değerlendirme Envanteri El Kitabı**, ÖSYM Yayınları, Ankara, 1980 – 8, s. 4-5

bilgisel donanımdan çok onu birey olarak biçimlendiren yanlarından sorumlu olduğumuzdur.²⁵

Günümüz koşullarında karmaşık hale gelen çarpık kentleşme ve bunun doğurduğu olumsuz durumlar, erozyona uğramış, kimlik bunalımına düşmüş, yaşam kalitesini düşüneyecek durumdaki kitlelerin içinden gelen öğrencide estetik kaygı yaratmak, güzeli-iyiyi tanımalarını, bulmalarını beklemek gittikçe uzaklaşan bir hedef olmaktadır. Bu nedenle, sanat eğitimcisi; toplumsal analizleri takip edecek, yeni kuşak bireyin beklentilerini çözümlenebilecek pedagojik derinliğe sahip olmalıdır. Çünkü, çevrenin eğitime sunduğu olumsuz koşullar değişmiyorsa ve değiştirilemiyorsa; eğitim uygun çevreyi yaratmalıdır. Koşullara teslimiyetçi olmayan bir yaklaşım benimsemek zorundadır.

...”Sanat eğitimi, eğitim ve sanatın değişik konumlarda, değişik boyutta ve ağırlıkta biraraya geldiği bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi daha sonra ürün verme, üründen tat alma olarak gelişir. Okul düzeyinde ise sanatsal bilgi ve deneyimin çocuğa, gence, yetişkine belirli bir düzen içinde, kazandırdığı bir disiplin alanı olur. Burada artık sanat, ürünü, tarihi, eleştirisi ve estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma durumundadır.²⁶

Ancak, kimi dönemlerde sanatta öğretim ve “öğrenme” sözcüklerinden kaçınıldığı görülmektedir. Bir başka olumsuz yaklaşım ise, sanatsal yaratmanın kapalı bir süreç içinde gerçekleşerek, sürecin yapıt ortaya çıktığında anlaşılır olmasından dolayı öğretilmez ve öğrenilmez görülmesidir. “Öznel” olduğu düşünölmekte, sezgiye dayalı gizemli bir süreç gibi ele alınmaktadır. Okullardaki uygulamada da bu “öznel” bileşenin payı büyüktür. Buna karşılık “nesnel” olan teknik bilgi ve beceriye dayandığı için öğretilbilir ve öğrenilebilir görölmüştür. Bu türden yaklaşımların yanı sıra; kuramsal ve uygulama boyutlarının birbirini tamamlayıcı olmaması sanat eğitimini olumsuz yönde etkilemiştir.

²⁵ C. Tahir Berktin, a.g.e., s. 109 -111

²⁶ Olcay T. Kırıışoğlu, **Sanatla Eğitim-Görmek-Anlamak-Yaratmak**, Demircioğlu Matbaası, Ankara, 1991, s. 103 -104

Geçmişte, bilim ve sanat, zeka ile yetenek, biliş ve duyuş kesin çizgilerle ayrılmış ancak, geçerliliğini yitirmiştir. Yapılan bilimsel araştırmalar, sanat eğitimi anlayışında “zihinsel süreçlerin” yer almasını sağlamıştır.²⁷

Sanat eğitimi çerçevesinde anlaşılacak uygulanmakta olan resim dersini sunma şeklimizde sorun başlamaktadır. Konusu, malzemesi bir yemek tarifi gibi verilmekte; “şu kadar dakikada marifetinizi gösterin” denilmektedir. Böyle bir istemde, bireyin hazır olmuşluğu düşünülmemiştir, faaliyetin bir zihinsel süreç olduğu hesaba katılmadan, bu süreçten nasıl yararlanılabileceği düşünülmeden hareket edilerek davranılmaktadır. Uygun atmosfer yaratılmadan, yaşantı ve gözleme dayalı birikimlerini harekete geçirmeden, ezberlenmiş biçimler yerine kavramlarla düşündürülerek özgün ifadelerle ulaşması sağlanmamaktadır. Değerlendirme kriterinin daha işin başında “başarılı bir çizim ve boyama” üzerinde oluşturulması, “merak ve ilgi” yerine ürküntü uyandıracaktır. Artık güzel sanatlara ilgi duymak zorunda değildir. Çünkü “oyun”un dışında kaldığını görmektedir. Oysa biz kriter olarak; -onun özgün yaklaşımlarına- hangi başarıda çizerse, boyarsa boyanın değer vereceğimizi ortaya koymalıyız. Çizgi, boya vs. birer araç olduğu ve bu elemanlarla kendi gizli güçlerini sınavabilecekleri yönünde güdüleyebiliriz. Bu güdülemenin, sanatın yalnız bu malzemeleri kullanabilmek olmadığı yönünde zenginleştirilmesi gerekmektedir. Sanatın insan yaşamındaki yeri ve gerçek malzemelerinin insan, duyum ve akıl olduğu belirtilmelidir. Sanat yalnız uygulama olmamakta, bilgi boyutu da taşımaktadır. Bilgi aynı zamanda uygulamada etkili olmaktadır. İster bilgisel ister uygulama düzeyinde olsun, mesele “davranış”sa öğrenme durumuyla ilgili olmaktadır.²⁸

Sanat derslerinin yeri ve işlevselliğinin önem sırası bakımından – eğitimcilerin kendi aralarında dahi – konumu ortadadır. Böyle bir felsefe içinde hem sanatsal hem de hangi alanda olursa olsun yaratıcı kimliğin gerekliliğini yaşamsal kılmak ve yerine oturtmak son derece güç olmaktadır.

Günümüz iletişim çağında bu çerçevenin biraz olsun aşılabileceğini düşünebiliriz. Ancak sanat eğitimi ortaya koyma çabamız, iyi planlanmış bir ele alış ve günümüzü irdeleyerek yapılacak yönetsel çalışmalarla doğru bir

²⁷ Olcay T. Kırıçoğlu, a.g.e., s. 105

²⁸ Emine Halıçınarlı, a.g.e., s. 13-66

zemine oturabilecektir. Nasıl bir sanat eğitimi? Sorusu geniş anlamda düşünmemizi gerektirmektedir.²⁹

Bu nedenle sanat eğitimi, eğitim ve sanatın bir araya geldiği bir alan olmaktadır. Eğitimin içinde sanata yer verirken; sanatın sezgiye dayalı, duyuşsal alanla ilgili, çocuğun yaş gruplarına göre belli aşamalardan kendiliğinden yapıldığı ve öğrenilme boyutları olmadığı düşünülmemelidir. Çünkü öğretimin olmadığı bir yerde gelişme sağlanamayacaktır. Doğru olan ise, okullarda sanatı bir düzence (disiplin) alanı olarak gerçek yerine oturtmak ve alanın gerektirdiği öğretimi yapmaktır.

2.6.Türkiye Yönünden Sanat Etkinliklerini Ve Sanat Derslerini Yavaşlatan, Zorlaştıran Nedenler.

- 1-Ekonomik, sosyal ve kültürel nedenler.
- 2-İlkelerde ve amaçlarda, arzu edilen birliğin bütünlüğün sağlanamaması.
- 3-Müfredat programlarının içerik bakımından eksiklikleri.
- 4-Okulların fiziki yapısı.
- 5-Okul ve eğitim yöneticisinden kaynaklanan nedenler.
- 6-Ülkemizde sanat eğitiminin farklı yorumlanması.
- 7-Öğretmen yetersizliği (Sanat eğitimcisinin yetersizliği)
- 8-Çevrenin etkisi (ailenin, anne ve babaların tutumları)
- 9-Sanat eğitimine ayrılan sürenin kısıtlı oluşu.
- 10-Tekniğe ve sanat konularına yaklaşım eksikliği.
- 11-Sanatın yalnızca bir yetenek işi olduğu yolundaki yanlış anlayış.
- 12-Sanat eğitimini yalnızca Resim-iş eğitimi biçiminde düşünerek, kısır bir döngü içinde kalınışı.
- 13-Sanat eğitimcilerini olumlu biçimde yönlendirecek, bilimsel nitelikli kaynaklardan yoksun oluşu.
- 14-Sanat ve iş eğitimcisi yetiştiren kurumlara tam ve çağdaş bir işlerlik kazandırılmaması.

Aslında, daha detaylı bir çalışma içine girerek ülkemizde sanat eğitimini olumsuz etkileyen bu nedenleri ve bu nedenler kadar da çözümlerini düşünmek hepimizin müşterek ödevlerimizdendir. Tüm sanat eğitimcilerimizin, birbirine çok

²⁹ Ahmet İnam, **Gülümseyen Düşünce**, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Y. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Eskişehir, 1997, s. 380-381

yakın içerikteki bu olumsuz etkenleri ortadan kaldırma veya azaltma yolunda bilinçli bir çaba içinde bulduklarını da belirtmeliyiz. Hele, sanat eğitimcisi yetiştiren eğitim kurumlarımızın çağdaşlaşması için gayretlerimizi biraz daha hızlandırmakla, gecikmişliğimizi bir ölçüde azaltacağımızı da kabullenmeliyiz. Bu konuda fazla karamsarlığa kapılmadan, özellikle, Cumhuriyet döneminden buyana olumlu bir süreç içine girdiğimizi ve bunun somut kanıtlarını da görmeye başladığımızı iyimser bir deyimle kanıtlamak gerekir. Çünkü tüm ülkemizde okullarımız ve eğitim anlayışımız, dünden bugüne nedenli gelişmişse, sanat eğitimi yöntemleri de o ölçüde bir aşama sağlamıştır. İyi bir sanat eğitimcisinin tüm olumsuz etkenlere karşın, sorumluluğunun devamlı olacağına dikkat çekerek, uğraşlarını olumlu kılmak için uyacağı ana koşullardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

- 1- Sanat eğitimcisi, bu işin ülkesi için gerekliliğine, ilke ve amaçlarının içeriğine içtenlikle inanmalıdır.
- 2- Çevrenin ekonomik yapısını iyi tanımalı,
- 3- Sanat eğitimcisi iyi bir meslek formasyonu almış olmalı,
- 4- Yöresel sanat etkinliklerini iyi gözleyip inceleyebilmeli,
- 5- Toplumun sosyal, bilimsel, teknik ve kültürel aşamalarını iyi saptamalı,
- 6- Dünya da, ülkesinde ve çevresinde gelişen sanatsal olayları yakından izleyip kendisini yenilemeli,
- 7- Günün koşullarına göre çocuğun ve toplumun gereksinimlerini sanat eğitimi açısından iyi tespit edebilmeli,
- 8- Sanat eğitimini olumsuz etkileyen tüm öteki nedenleri akılcı ve eğitici bir yaklaşımla ele almayı başarmalıdır.

Sanat eğitiminin ülkemizde, özellikle okullarımızda olumlu bir düzeyde yapılmasının ilk koşulu hiç kuşkusuz sorunu iyi bilen sanat eğitimcisi yetiştirmek gerekir. Sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlarımızda sanat eğitimcisi olarak yetişecek kişilerin ülkeleri açısından sanat eğitiminin genel amaçlarını da kavramış olması gerekir. Yani sanat eğitimcisinin yetişme sürecinde bir formasyon niteliği taşıyan "Sanat Eğitimi" dersi şu genel amaçlar doğrultusunda ele alınmalıdır:

2.7. Sanat Eğitiminde Genel Amaçlar:

- 1- Sanatın eğitim içinde bir güçlü süreç olduğu anlayışının kavratılması,
- 2- Sanat eğitimi bütünlüğü içinde çocuğun ve gencin tüm yeteneklerinin tanınıp geliştirilmesinin amaçlanması,
- 3- Çocuğun ve gencin dengeli bir gelişim düzeyine ulaşip, topluma uyum sağlamasında sanatın etkin rolünü tanıtmak,
- 4- Sanat Eğitimi olarak yetişmeleri amaçlanan öğretmen adaylarına (Resim-iş Eğitimi öğrencilerine) meslek formasyonu kazandırmak.

2.8. İlköğretim Kurumlarında Sanat Eğitiminin (Resim-iş) Geliştirilmesi İle İlgili Öneriler

Sanat eğitimi, ülke çapında, toplumun kültürel yapısındaki bilinçlendirmeyi arttırmak için sistemli olarak ele alınmalıdır. Sanat eğitimi bilincinin yaratılması ve geliştirilmesiyle ilgili politikalar devlet tarafından yürütülmelidir. Estetiksel ya da sanatsal haz, insanda yaratıcılığı ve güzeli seçme şansını tanır; yaratıcılık uyumu ve ifade zenginliği sağlar, yaratıcı ve yapıcı birey gelişimi ve değişimi yaratır.

Sanat eğitiminde özellikle yeteneklerin erken keşfi önemli rol oynar, bunun içinde eğitsel rehberlik, eğiticiden veliye kadar uzanmalıdır. Yetenekli öğrenciler için özel imkanlar sağlanmalıdır. Aynı sınıfta bulunan, farklı özelliklere sahip öğrencilerin, kabiliyet ve ihtiyaçlarına cevap verilmelidir. Özel öğrenciler için çeşitli öğretim yöntemleri geliştirilmelidir. Çeşitli yeteneğe sahip ya da eksik öğrenciler için, özel sanat eğitim programları düzenlenmelidir.

Plastik sanat eğitiminde, görsel eğitim önemlidir. Bu sayede öğrenci kendi yeteneğini geliştirecek ve sebep sonuç ilişkisini çıkarmayı öğrenecektir. Sanat programlarında kültürel değerlerin, tarihi eserlerin, çevre zenginliklerinin tanıtılması ağırlıklı olmalıdır. Sergi salonları ve sanat çalışma odalarında yapılan sergiler, okulun çalışma odalarında yapılan sergiler, okulun çevreye açılmasında önemli merkezlerdir. Özellikle plastik sanatlar eğitimi için gerektiğinde eğitim verilebilen, sanatsal çalışmalara ilişkin örneklerin sergilendiği bu yerler eğitim kurumlarınca desteklenmelidir.

Çağımızda bilgisayarların, sanatsal çalışmalar içindeki yeri inkar edilemez. Bilgisayar teknolojisi; grafik, resim, tekstil, film, müzik ve heykel

sanatı iki ve üç boyutlu tasarımlarıyla ilgili çalışmalar içindeki kullanımları, sanat eğitiminde yaygınlaştırılabilir. Yurt içi ve yurt dışı eğitim kurumları ile internet sistemiyle bağlantı kurmak bugün zorunlu hale gelmiştir.

Öğrencileri kapalı sınıf eğitiminden çıkararak, okul dışında çeşitli sanatçıların atölyelerine devam ederek, sanatçıların üslup ve bilgilerinden yararlanma imkanı verilmelidir. Böylece öğrenci, farklı sanat üslupları ve sanat çalışmalarını inceleme fırsatı yakalayarak, sanatsal malzemenin kompoze edilmesini, yapısını, alan kullanımını, formu, rengi, çizimi ve görüşü kısaca sanatın işleniş sürecini keşfedecektir.³⁰

Sanat etkinlikleri geniş bütçeyi gerektirir. Bu nedenle okullardaki sanat etkinlikleri yönetimce desteklenmeli, durumu iyi olmayan öğrencilere malzeme yardımı yapılmalı, öğrenciyi motive etmek için yapılan yarışmalarda öğrenciler desteklenmelidir. Bunlarında olmaması durumunda eğitimciye artık malzemeleri kullanma, yaşadığı yöreye ait eşyalar, halı- kilim motifleri, çeşitli taşlar, renkli cam parçaları, farklı kalınlıklarda ipler, yapraklar, kozalak taneleri, boncuklar, elışı kağıdı yerine kullanılabilir renkli dergiler ve gazete kağıtları, kil, kum, vs. malzemelerle çalışmalar maddi yönden kolaylık sağlayacaktır.

Biliyoruz ki eğitim, yaşam içerisinde bir süreçtir. Örgün eğitim, ilköğretim öncesinden, üniversite bitimine kadar olan süreçte okullarda alınan eğitimdir. Eğitim sistemimizde, sanat eğitiminin önemi anlaşılamamıştır. Sanat yolu ile eğitim üzerinde durulmamış, düşünülmemiştir. Oysa tüm derslerde sanat yolu ile eğitimi müfredat programlarına yerleştirmek gerekmektedir. Resim, müzik, karikatür, tiyatro, şiir vb. sanat dallarından bütün derslerde yararlanarak yapılacak bir eğitim, öğrencini yaratıcılığını, duyarlılığını, öğrenme isteğini, kendine güvenini, yardımlaşmasını, görsel zenginliğinin artmasını, estetik anlayışını geliştirecektir. Sanat yolu ile eğitim, çok yönlü düşünmeyi, görmeyi öğretecektir. Çok yönlü düşünebilen insan, hoşgörülü ve demokratik davranabilen insan olacaktır.

Sanat eğitimcisi olarak ilköğretim okullarında, resim-iş dersine giren öğretmenlerin öncelikle özel bir sanat eğitiminden geçmeleri gerektiğine inanıyorum. Resim eğitiminin göstermelik, yanlış verilmesinden, ilköğretimin ilk

³⁰ Mutlu Erbay, a.g.e., s. 216

sınıflarında yapılan yanlışlıkları ileriki sınıflarda düzeltmenin pek kolay olamayacağı inancındayım.

Eğitim programlarının verimliliği; uygulanabilirliği, çağdaşlığı, eğitim araç, gereç ve donanımlarının varlığı ile mümkündür. Nitelikli öğrenci, nitelikli eğitimci, çağdaşlaştırılmış programlar ve teknik donanımlar, ısınma, aydınlanma, havalandırma gibi iyi düzenlenmiş çevresel koşullar; öğrenci sayısına uygun mekanlar, modern araç-gereçler sağlıklı bir sanat eğitimi için temel koşullardandır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Sinop İl Merkezi İle Boyabat Ve Saraydüzü İlçeleri İlköğretim Okullarındaki Öğrencilere Uygulanan Anket Değerlendirmeleri:

Bu bölümde, Sinop ilinde 1 ilköğretim okulu, Boyabat ilçe merkezinde 8, köylerinde 3 ilköğretim okulu, Saraydüzü ilçesinde 1 ilköğretim okulunda okuyan 650 öğrencinin, ankete vermiş oldukları cevaplar, sayısal değerlere dönüştürülerek, tablolar halinde sunulmaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kaç Kişilik Bir Ailenin Bireyi Olduğunu Gösteren Dağılımı

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
4 kişilik aile	144	22,2
5 kişilik aile	209	32,2
6 kişilik aile	113	17,3
7 kişilik aile	80	12,3
8 kişilik aile	52	8,0
9 ve üzeri	52	8,0
Toplam	650	100,0

İlköğretim okulu öğrencilerinin %22,2'sinin 4 kişilik aile, %32,2'sinin 5 kişilik aile, %17,3'ünün 6 kişilik aile, %12,3'ünün 7 kişilik aile, %8'inin 8 kişilik aile, %8'inin 9 ve üzeri ailenin bireyi olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumu İle İlgili Dağılımı

Seçenekler (%)	Sayı	Yüzde
Üniversite	50	7,8
Lise	108	16,8
Ortaokul	111	17,3
İlkokul	316	49,2
Okur-yazar değil	46	7,2
Diğer	11	1,7
Toplam	642	100,0

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumu gösterilmektedir. %7,8’inin Üniversite, %16,8’inin Lise, %17,3’ünün Ortaokul, %49,2’sinin İlkokul, %7,2’sinin okur-yazar değil, %1,69’unun diğer, seçeneğini işaretledikleri görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumu İle İlgili Dağılımı

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
Üniversite	22	3,5
Lise	65	10,2
Ortaokul	83	13,1
İlkokul	370	58,3
Okur-yazar değil	80	12,6
Diğer	15	2,3
Toplam	635	100,0

Tablo 3’te araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu gösterilmektedir. %3,5’inin Üniversite, %10,2’sinin Lise, %13,1’inin Ortaokul, %58,3’ünün İlkokul, %12,6’sinin okur-yazar değil, %2,3’ünün diğer, seçeneğini işaretledikleri görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşadıkları Yere İlişkin Bilgiler

Seçenekler	Sayı 316+334				Toplam 650	
	Kız	%	Erkek	%	Kız + Erkek	%
Yaşanılan Yer						
İl	31	9,8	19	5,7	50	7,7
İlçe	181	57,3	193	57,8	374	57,5
Köy	104	32,9	122	36,5	226	34,8

Tablo 4’te araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadıkları yere ilişkin bilgiler gösterilmektedir. Buna göre, (kız ve erkek toplam) öğrencilerin %7,7’sinin il merkezinde, %57,5’inin ilçe merkezinde, %34,8’inin köylerde yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 5. Resim-İş Dersinin İşlenişine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı	Toplam
Kız (316)	Erkek (334)
	Kız + Erkek (650)

Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
296	93,7	20	6,3	288	86,2	46	13,8	584	89,8	66	10,2

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerin, resim-iş dersinin işlenişine ilişkin görüşleri gösterilmektedir. Buna göre, (kız ve erkek toplam) öğrencilerin %89,8'inin resim-iş dersinin beklentileri doğrultusunda işlendiği, %10,2'sinin ise beklentileri doğrultusunda işlenmediği görülmektedir.

Tablo 6. Ders Dışında Resim Yapan Öğrencilere İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı				Toplam							
Kız (316)				Erkek (334)				Kız + Erkek (650)			
Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
284	89,9	32	10,1	215	64,4	119	35,6	499	76,8	151	23,2

Tablo 6'da ders dışında resim yapan kız ve erkek öğrencilerin %76,8'inin görüşlerinin olumlu olduğu; %23,2'sinin ise olumsuz görüşe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Resim-iş Dersinin Öğrenciye Kazandırdıklarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı (650)												
	Kız (316)				Erkek (334)				Toplam (K + E)			
Seçenekler	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
Yaratıcılığımı geliştirici	287	90,8	29	9,2	294	88	40	12	581	89,4	69	10,6
Kişiliğimi geliştirici	279	92,4	23	7,6	277	84,7	50	15,3	556	88,4	73	11,6
Rahatlatıcı	298	94,3	18	5,7	290	90,1	32	9,9	588	92,2	50	7,8
Düşündürücü	297	94,3	18	5,7	265	84,4	49	15,6	562	89,3	67	10,7
El becerimi arttırıcı	293	93,3	21	6,7	302	90,7	31	9,3	595	92	52	8

Tablo 7'de Resim-iş dersinin öğrenciye kazandırdıklarına ilişkin görüşlerin dağılımı gösterilmektedir. Öğrencilerin %89,4'ünün Resim-iş dersinin yaratıcılığını geliştirici bulduğu, %10,6'sının bulmadığı; kişiliğini geliştirici bulan öğrencilerin oranının %88,4 olduğu, bulmayanların oranının %11,6 olduğu;

rahatlatıcı bulduğunu belirten öğrencilerin oranının %92,2 olduğu, bulmayanların oranının %7,8 olduğu; düşündürücü bulduğunu belirten öğrencilerin oranının %89,3 olduğu, düşündürücü bulmayanların oranının %10,7 olduğu; el becerisini artırıcı bulduğunu belirten öğrencilerin oranının %92 olduğu, bulmayanların oranının ise %8 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Resim-iş Dersinin Hayatına Bir Katkısı Olduğuna İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı (650)											
Kız (316)				Erkek (334)				Toplam (K + E)			
Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
293	92,7	23	7,3	287	85,9	47	14,1	580	89,2	70	10,8

Tablo 8'de Resim-iş dersinin hayatına bir katkısı olduğuna ilişkin görüşlerin dağılımı gösterilmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin %89,2'sinin bu dersin hayatına bir katkısı olduğunu, %10,8'inin ise katkısının olmadığını belirttikleri tespit edilmiştir.

Tablo 9. Resim Yapmayı Mutluluk Verici Bulan Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

Sayı (650)											
Kız (316)				Erkek (334)				Toplam (K + E)			
Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
305	96,5	11	3,5	278	83,2	56	16,8	583	89,7	67	10,3

Tablo 9'da resim yapmayı mutluluk verici bulan öğrenci görüşlerinin dağılımı gösterilmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin %89,7'si resim yapmayı mutluluk verici bulduğunu, %10,3'ünün mutluluk verici bulmadığını belirtmektedir.

Tablo 10. Ne Tür Resim Yapmayı Seven Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

Sayı (650)						
Seçenekler	Kız(316)	%	Erkek(334)	%	Toplam (K + E)	%
Önemli gün ve haftalar	97	30,7	137	41	234	14,8
Manzara resmi	294	93,0	185	55,4	379	23,9
Röprodüksiyon	127	40,2	96	28,7	223	14,1

Grafiksel çalışmalar	95	30,1	89	26,6	184	11,6
Yaratıcı drama	114	36,1	100	29,9	214	13,5
Düşünmeyi sağlayıcı çalışmalar	145	45,9	121	36,2	266	16,8
Diğer	39	12,3	45	13,5	84	5,3

Tablo 10'da öğrencilerin ne tür resim yapmayı sevdiğine ilişkin görüşlerin dağılımı gösterilmektedir. Önemli gün ve haftalar konulu resim yapmayı seven kız ve erkek öğrencilerin oranının %14,8 olduğu; manzara resmi yapmayı seven kız ve erkek öğrencilerin oranının %23,9 olduğu; röprodüksiyon çalışması (resme bakarak aynısını kopya etme) seven kız ve erkek öğrencilerin oranının %14,1 olduğu; grafiksel çalışmalar (afiş, Kitap kapağı tasarımları gibi) yapmayı seven kız ve erkek öğrencilerin oranının %11,6 olduğu; yaratıcı drama (günlük hayattan bir olayı canlandırdıktan sonra resmetmek) yapmayı seven kız ve erkek öğrencilerin oranının %13,5 olduğu; düşünmeyi sağlayıcı, yaratıcılığı geliştirici hayali çalışmalar (karikatür gibi) yapmayı seven kız ve erkek öğrencilerin oranının %16,8 olduğu görülmektedir. Diğer seçeneğinde ise öğrenciler, tabloda yer almayan portre, hayvan resmi, konusu kendisine ait hayalden çalışmalar, serbest, ev, ağaç, orman, çocuk ve kalp resmi yapmayı sevdiğini belirtmişlerdir. Tabloya göre yoğunluğun manzara resmi üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Okullarda Resim-iş Atölyelerinin Bulunduğuna İlişkin Bilgiler

Sayı (650)											
Kız (316)				Erkek (334)				Toplam (K + E)			
Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
249	78,8	67	21,2	241	72,2	93	27,8	490	75,4	160	24,6

Tablo 11'de görüldüğü gibi okulların %75,4'ünde Resim-iş atölyesinin bulunduğu, %24,6'sında ise atölyenin bulunmadığı saptanmıştır.

Tablo 12. Resim Yapılan Ortamla (genişlik, aydınlanma, ısınma, vs...) İlgili Bilgiler

Sayı (650)		
Kız (316)	Erkek (334)	Toplam (K + E)

Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
271	85,7	45	14,2	290	86,8	44	13,2	561	86,3	89	13,7

Tablo 12’de resim yapılan ortamlarla (genişlik, aydınlanma, ısınma, vs...) ilgili bilgiler gösterilmektedir. Resim yapılan ortamın %86,3’ünün olumlu, %13,7’sinin ise olumsuz olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Resim-iş Dersine Hangi Branştan Öğretmenin Girdiğine İlişkin Bilgiler

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
Resim-iş öğretmeni	532	81,9
Sınıf öğretmeni	88	13,5
Diğer	30	4,6
Toplam	650	100,0

Tablo 13’de Resim-iş dersine hangi branştan öğretmenin girdiğine ilişkin bilgiler gösterilmektedir. Resim-iş dersine %81,9’unun Resim-iş öğretmeni, %13,5’inin sınıf öğretmeni, %4,6’sına ise diğer branştan öğretmenlerin girdiği görülmektedir.

Tablo 14. Resim-iş Öğretmeninin Ders Anlatım Tarzının Beğenildiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı (650)											
Kız (316)				Erkek (334)				Toplam (K + E)			
Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
302	95,6	14	4,4	321	96,1	13	3,9	623	95,8	27	4,2

Tablo 14’de Resim-iş öğretmenin ders anlatım tarzının beğenilip, beğenilmediğine ilişkin görüşlerin dağılımı gösterilmektedir. Toplam öğrencilerin %95,8’inin Resim-iş öğretmenin ders anlatım tarzını beğendiğini, %4,2’sinin ise beğenmediği görülmektedir.

Tablo 15. Öğretmenin Dersi Sevdirmek İçin Gerekli Çabayı Göstermesine İlişkin Bilgiler.

Sayı (650)						
Seçenekler	Kız (316)	%	Erkek (334)	%	Toplam (K+E)	%
Evet	302	95,6	315	94,3	617	94,9
Hayır	5	1,6	12	3,6	17	2,6

Biraz	9	2,8	7	2,1	16	2,5
-------	---	-----	---	-----	----	-----

Araştırmaya katılan öğrencilerin %94,9'unun verdiği cevaplarda, öğretmenin dersi sevdirmek için elinden gelen çabayı sarf ettiği, %2,6'sının çaba göstermediği, %2,5'inin ise biraz çaba gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 16. Öğretmenin Dersi Görsel Örneklerle Nasıl Zenginleştirdiğine İlişkin Bilgiler.

Sayı (650)											
Kız (316)				Erkek (334)				Toplam (K + E)			
Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
312	98,7	_	_	329	98,5	5	1,5	641	98,6	5	0,8

Araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplara göre %98,6'sının öğretmenin dersi anlatarak, tahtaya örnekler çizerek, dergilerden örnekler göstererek, günlük hayattan örnekler göstererek, bazı ressamın çalışmalarından resimler göstererek, öğrencileri çalıştırarak, yapılan çalışmaları sınıf panosuna asarak, vs. görsel örneklerle zenginleştirmeye çalıştıkları, %0,8'inin ise örneklerle zenginleştirmedikleri sonucuna varılmıştır.

Tablo 17. İnternet Aracılığı İle Sanatsal Kaynakların Araştırıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı (650)											
Kız (316)				Erkek (334)				Toplam (K + E)			
Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
49	15,5	267	84,5	31	9,3	303	90,7	80	12,3	570	87,7

Tablo 17'de internet aracılığı ile sanatsal kaynakların araştırıldığına ilişkin görüşlerin dağılımı gösterilmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin oranının %12,3'ünün internet aracılığı ile sanatsal kaynakları araştırdığı, %87,7'sinin ise araştırmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 18. Açılan Resim Sergilerinin Gezildiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı (650)						
Seçenekler	Kız	%	Erkek	%	Kız + Erkek	%
Sürekli gezmeye çalışırım	97	30,7	195	58,4	292	44,9
Birkaç defa gezmişim	120	38,0	54	16,2	174	26,8

Hiç gezmedim	99	31,3	85	25,4	184	28,3
Toplam	316	100,0	334	100,0	650	100,0

Tablo 18'de açılan resim sergilerinin gezildiğine ilişkin bilgiler gösterilmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin %44,9'unun sürekli gezmeye çalıştığı, %26,8'inin birkaç defa gezdiği, %28,3'ünün hiç gezmediği sonucuna varılmıştır. Yoğunluğun %44,9'la sürekli gezmeye çalışırım seçeneği üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Yapılan Çalışmaların Sergilenmesine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı (650)						
Seçenekler	Kız	%	Erkek	%	Kız + Erkek	%
Sergiliyoruz	218	69,0	269	80,5	487	74,9
Sergilemiyoruz	62	19,6	40	12,0	102	15,7
Sergilenecek düzeyde olmadığı için sergilemiyoruz	36	11,4	25	7,5	61	9,4
Toplam	316	100,0	334	100,0	650	100,0

Tablo 19'da öğrencilerin çalışmalarının sergilenmesine ilişkin görüşlerin dağılımını göstermektedir. Araştırmaya katılan kız-erkek öğrencilerin %74,9'unun yapılan çalışmalarını sergiledikleri, %15,7'sinin yapılan çalışmaları sergilemedikleri, %9,4'ünün ise sergilenecek düzeyde olmadığını düşündükleri belirtilmiştir. Yoğunluğun %74,9'la sergiliyoruz seçeneği üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 20. Resim Haricinde Sanatın Diğer Dallarıyla İlgilenildiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sayı (650)						
Seçenekler	Kız (316)	%	Erkek (334)	%	Toplam (K+E)	%
Edebiyat	42	13,3	48	14,4	90	13,8
Müzik	173	54,7	198	59,3	371	57,1
Tiyatro-sinema	65	20,6	56	16,8	121	18,6
Diğer	36	11,4	32	9,6	68	10,5

Tablo 20'de öğrencilerin, resim haricinde, sanatın diğer dallarıyla ilgilenildiğine ilişkin bilgiler gösterilmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin %13,8'inin edebiyat, %57,1'inin müzik, %18,6'sının tiyatro-sinema, %10,5'inin diğer seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Yoğunluk %57,1'le sanatın dallarından olan müzik üzerinde olduğu saptanmıştır.

Tablo 21. Sizden Yapılması İstenen Konular İçin Verilen Süre İle İlgili Görüşlerin Dağılımı

Sayı (650)											
Kız (316)				Erkek (334)				Toplam (K + E)			
Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%	Evet	%	Hayır	%
220	69,6	96	30,4	236	70,6	98	29,3	456	70,1	194	29,9

Tablo 21'de yapılması istenen konular için verilen süre ile ilgili görüşlerin dağılımı gösterilmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin %70,1'i verilen sürenin yeterli olduğunu, %29,9'u ise yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 22. Resim-iş Dersinin Nasıl İşlenmesine İlişkin Bilgiler

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
Rahat ve sessiz bir ortamda geçmesi	85	13,5
Eğlenceli ve neşeli geçmesi	33	5,3
Şimdiki işlenişinden memnunum	235	37,5
Ders süresinin iki saat olması	72	11,5
Dersin atölyede işlenmesi	80	12,7
Dersin müzik eşliğinde işlenmesi	98	15,6
Teknolojik kaynaklardan yararlanarak	24	3,9
Toplam	627	100,0

Tablo 22'de Resim-iş dersinin işlenme niteliğine ilişkin bilgiler gösterilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %13,5'i rahat ve sessiz bir ortamda geçmesini, %5,3'ü eğlenceli ve neşeli geçmesini, %37,5'i şimdiki işlenişinden memnun olduklarını, %11,5'i ders süresinin iki saat olmasını, %12,7'si dersin atölyede işlenmesini, %15,6'sı dersin müzik eşliğinde işlenmesini, %3,9'u ise teknolojik kaynaklardan yararlanarak işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 23. Öğrencilerin Resim-iş Öğretmeninden Beklentilerine İlişkin Bilgiler

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
Bütün beklentilerimizin karşılanması	155	26,0
Güzel notlar vermesi	38	6,4
Notlarımızı bizlere söylemesi	25	4,2
Müzelere ve sergi salonlarına götürmesi	87	14,6
Değişik teknikleri göstermesi	53	8,9
Bize dersi sevdirmesi	75	12,5
Bize yardımcı olması	51	8,5
Daha anlayışlı ve hoşgörülü olması	68	11,4
Yaptığımız çalışmalarını panoda sergilemesi	45	7,5
Toplam	597	100,0

Tablo 23'te öğrencilerin Resim-iş öğretmeninden beklentilerine ilişkin bilgileri gösterilmektedir. Öğrencilerin %26'sı bütün beklentilerimizin karşılanması, %6,4'ü güzel notlar vermesi, %4,2'si notlarını söylemesi, %14,6'sı müzelere ve sergi salonlarına götürmesi, %8,9'u resim de değişik teknikleri göstermesi, %12,5'i resim dersini sevdirmesi, %8,5'i öğretmenin öğrenciye yardımcı olması, %11,4'ü öğretmenin daha anlayışlı ve hoşgörülü olması, %7,5'i çalışmaların panoda sergilenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

3.2. Sinop İl Merkezi İle Boyabat Ve Saraydüzü İlçelerindeki İlköğretim Okullarında Resim-iş Öğretmenlerine Uygulanan Anket Değerlendirmeleri:

Bu bölümde, Sinop ilinde 1, Boyabat ilçesinde 8, Boyabat'a bağlı köylerde 3, Saraydüzü ilçesinde 1 ilköğretim okulunda görev yapan 12 Resim-iş öğretmenin verdiği cevaplar, sayısal değerlere dönüştürülerek, tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Resim-iş Öğretmenlerinin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

Hizmet Süresi	Sayı	Yüzde (%)
1-5 yıl arası	7	58,3
6-10 yıl arası	2	16,7
10 yıl ve yukarı	3	25,0
Toplam	12	100,0

Tablo 1'de Resim-iş öğretmenlerinin %58,3'ünün 1-5 yıl arası, %16,7'sinin 6-10 yıl arası, %25'inin 10 yıl ve yukarı hizmet sürelerinin olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Resim-iş Derslerinin Haftalık Süre Dağılımı

Ders Süresi	Sayı	Yüzde (%)
5-10 saat	8	66,6
11-15 saat	2	16,7
16-20 saat	-	-
21-30 saat	2	16,7
Toplam	12	100,0

Tablo 2'de haftalık kaç saat Resim-iş dersine girildiğine ilişkin dağılım gösterilmektedir. Buna göre %66,6'sının 5-10 saat arası, %16,7'sinin 11-15 saat arası, %16,7'sinin ise 21-30 saat arası olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Resim-iş Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına İlişkin Dağılımı

Lisans Programı	Sayı	Yüzde (%)
Eğitim Fakültesi	12	100
Güzel Sanatlar Fakültesi	-	-
Yüksek Öğretmen Okulu	-	-

Eğitim Enstitüsü	-	-
Diğer	-	-
Toplam	12	100

Tablo 3'de resim-iş öğretmenlerinin %100'ünün Eğitim Fakóltesi mezunu olduğu görölmektedir.

Tablo 4. Resim-iş Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisansüstü Programa İlişkin Dağılımı

Mezuniyet Derecesi	Sayı	Yüzde (%)
Yüksek Lisans	-	-
Sanatta Yeterlilik	-	-
Toplam	-	-

Tablo 4'de resim-iş öğretmenlerinin herhangi bir lisansüstü öğretimi almadıkları görölmektedir.

Tablo 5. Sanat Eğitimi İle İlgili Sürekli Yayınların Takip Edildiğine İlişkin Dağılım

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
Ediyorum	-	-
Ara sıra ediyorum	9	75
Etmiyorum	-	-
Bulursam bakıyorum	3	25

Tablo 5'de resim-iş öğretmenlerinin %75'inin ara sıra sanat eğitimi ile ilgili yayınları takip ettiği, %25'inin bulursa baktığı görölmektedir.

Tablo 6. Sanat Ve Sanat Eğitimi İle İlgili Sempozyum, Panel, Konferans Gibi Etkinliklere Katılıma İlişkin Dağılım

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
Sürekli katılıyorum	-	-
Birkaç defa katıldım	5	41,7
Katılmıyorum	7	58,3
Toplam	12	100,0

Tablo 6'da Resim-iş öğretmenlerinin sanat ve sanat eğitimi ile ilgili sempozyum, panel, konferans gibi etkinliklere %41,7'sinin birkaç defa katıldığı, %58,3'ünün katılmadığı görölmektedir.

Tablo 7. Resim-iş Öğretmenlerinin Sergi Faaliyetlerine İlişkin Dağılım

Sergi Faaliyetleri	Sayı	Yüzde (%)
Kişisel sergi açtım	3	25
Karma sergilere katıldım	8	66,7
Sergi faaliyetim olmadı	1	8,3
Toplam	12	100,0

Tablo 7’de Resim-iş öğretmenlerinin %25’inin kişisel sergi açtığı, %66,7’sinin karma sergilere katıldığı, %8,3’ünün ise sergi faaliyetinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 8. Okuldaki Fiziki Koşulların Sanat Eğitimi İçin Yeterliliğine İlişkin Dağılım

Fiziki Koşullar	Sayı	Yüzde (%)
Evet	-	-
Hayır	8	66,7
Kısmen yeterli	4	33,3

Tablo 8’de okullardaki fiziki koşulların %66,7’sinin sanat eğitimi için yeterli olmadığı, %33,3’ünün de kısmen yeterli olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 9. Verimli Sanat Eğitimi Gerçekleştirmeye Uygun Atölye Ortamına İlişkin Bilgiler

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
Atölyemiz yok	4	33,3
Atölyemiz var ama yeterli değil	6	50
Atölyemiz var	2	16,7

Tablo 9’da okulların %33,3’ünde öğrencilerle verimli sanat eğitimi gerçekleştirmeye uygun atölyenin olmadığı, %50’sinde atölyenin bulunduğu ama yeterli olmadığı, %16,7’sinde atölyenin olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Okuldaki Atölyenin Demirbaş Malzeme Durumuna İlişkin Bilgiler

Demirbaş Malzeme	Sayı	Yüzde (%)
Demirbaş malzemeleri yeterli	1	8,3
Demirbaş malzemeleri yetersiz	8	66,7

Demirbaş malzemeleri hiç yok	3	25
------------------------------	---	----

Tablo 10'da Okullardaki atölyelerin %8,3'ünün demirbaş malzemelerinin yeterli olduğu, %66,7'sinin demirbaş malzemelerinin yetersiz olduğu, %25'inin demirbaş malzemelerinin hiç olmadığı görülmektedir.

Tablo 11. Resim-iş Dersi İçin Haftalık Sürenin Yeterliliğine İlişkin Bilgiler

Haftalık Süre	Sayı	Yüzde (%)
Yeterlidir	1	8,3
Yeterli değildir	10	83,4
Bir fikrim yok	1	8,3

Tablo 11'de Resim-iş öğretmenlerinin %8,3'ü Resim-iş dersi için haftalık sürenin yeterli olduğunu, %83,4'ünün yeterli olmadığını, %8,3'ünün bir fikrinin olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 12. Resim-iş Dersine Karşı Okul İdaresinin Tutumuna İlişkin Bilgiler

İdarenin tutumu	Sayı	Yüzde (%)
Olumlu	3	25
Olumsuz	2	16,7
İlgisizler	6	50
Diğer	1	8,3

Tablo 12'de resim-iş dersine karşı okul idaresinin tutumunun %25'inin olumlu, %16,7'sinin olumsuz, %50'sinin ilgisiz, %8,3'ünün diğer olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Sanat Eğitimiyle İlgili Olarak, Öğrencilerin Başarı Düzeyini Olumsuz Etkileyen Sorunlar Karşısında Okul Yöneticilerinin Tutumuna İlişkin Dağılımı

Yöneticilerin Tutumu	Sayı	Yüzde (%)
Sorunlara karşı ilgisizler	4	33,3
İmkanlar dahilinde sorunlara çözüm bulmaya çalışıyorlar	6	50
Sanat eğitiminin amacına ulaşması için gereken her türlü yardımı gösteriyorlar	-	-

Yardımcı olmalarını gerektirecek bir husus yok	2	16,7
--	---	------

Tablo 13'te sanat eğitimiyle ilgili olarak, öğrencilerin başarı düzeyini olumsuz etkileyen sorunlar karşısında okul yöneticilerinin %33,3'ünün sorunlara ilgisiz, %50'sinin imkanlar dahilinde sorunlara çözüm bulmaya çalıştığı, %16,7'sinin yardımcı olmalarını gerektirecek bir hususun olmadığı düşüncesi görülmektedir.

Tablo 14. Resim-iş Dersinin Verilen Hedeflere Ulaşma Sürecinde Gerekliliğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Hedefler	Gerekli	%	Gereksiz	%
Çağdaş sanatın bilincine varıp, sevebilme	12	100	-	-
Yapıcı, yaratıcı ve üretken olabilme	12	100	-	-
Sorunlar karşısında çözümleyici fikirler üretebilme	12	100	-	-
Daha sosyal ve insancıl bir yaşam sürebilme	12	100	-	-
Değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilme	12	100	-	-

Tablo 14'te Resim-iş dersinin verilen hedeflere ulaşma sürecinde gerekliliğine ilişkin görüşlerin dağılımını göstermektedir. %100'ünün çağdaş sanatın bilincine varıp, sevebilme, %100'ünün yapıcı, yaratıcı ve üretken olabilme, %100'ünün sorunlar karşısında çözümleyici fikirler üretebilme, %100'ünün daha sosyal ve insancıl bir yaşam sürebilme, %100'ünün değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilme görüşünde oldukları görülmektedir.

Tablo 15. Resim-iş Öğretmenlerinin Öğrencilerin Başarı Düzeylerini Değerlendirmelerindeki Ölçütlere İlişkin Bilgiler

Ölçütler	Sayı	Yüzde (%)
Konuya başlamadan önce söylenen kurallara, gösterilen örneklere uygun çalışılması	5	41,7
Farklı düşünceleri, fikirleri resme katmayı başarması	10	83,4
Elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışması	7	58,3
Temiz ve düzenli çalışması	8	66,7
Güzel resim yapması	1	8,3
Başka öğrencileri taklit etmemesi	9	75

Sınıfta ses çıkarmaması	1	8,3
İstenilen malzemeleri getirmesi ve derse ilgili oluşu	10	83,4

Tablo 15'te Resim-iş öğretmenlerinin öğrencilerin başarı düzeylerini değerlendirmelerindeki ölçütlere ilişkin bilgiler gösterilmektedir. %41,7'sinin konuya başlamadan önce söylenen kurallara, gösterilen örneklere uygun çalışılmasını, %83,4'ünün farklı düşünceleri, fikirleri resme katmayı başarmasını, %58,3'ünün elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmasını, %66,7'sinin temiz ve düzenli çalışmasını, %8,3'ünün güzel resim yapmasını, %75'inin başka öğrencileri taklit etmemesini, %8,3'ünün sınıfta ses çıkarmamasını, %83,4'ünün ise istenilen malzemeleri getirmesi ve derse ilgili oluşunu düşündükleri görülmektedir.

Tablo 16. İşlenen Resim-iş Derslerinin Genel Olarak Amacına Ulaşıldığına, Verimli Geçtiğine İlişkin Bilgiler

Amacına Ulaşıyor	Sayı	Yüzde (%)
Evet	2	16,6
Hayır	10	83,4

Tablo 16'da işlenen Resim-iş dersinin %16,6'sının amacına ulaştığı, verimli geçtiği, %83,4'ünün amacına ulaşmadığı ve verimli geçmediği görülmektedir.

Tablo 17. Verilen Notların Öğrenciler Ve Veliler Üzerindeki Etkisine İlişkin Bilgiler

Notlar	Sayı	Yüzde (%)
Diğer derslerden aldıkları notlardan farklı görmüyorlar	1	8,3
Resim dersinden hak ettikleri notun üstünde beklentileri var	3	25
Bu dersten düşük not almayı kabullenemiyorlar	6	50
Resim dersinden aldıkları notu önemsemiyorlar	2	16,7

Tablo 17'de öğrenci ve velilerin %8,3'ünün verilen notların diğer derslerden aldıkları notlardan farklı görmedikleri, %25'inin resim dersinden hak ettikleri notun üstünde beklentileri olduğu, %50'sinin bu dersten düşük not

almayı kabullenemedikleri, %16,6'sının resim dersinden aldıkları notu önemsemedikleri görülmektedir.

Tablo 18. Velilerin Sanat Eğitime Karşı Olumlu Ya Da Olumsuz Yaklaşımlarının Etkisini Öğrenciler Üzerinde Gördüğüne İlişkin Bilgiler

Velilerin Öğrenci Üzerindeki Etkisi	Sayı	Yüzde (%)
Evet	11	91,7
Hayır	1	8,3

Tablo 18'de öğretmenlerin %91,7'sinin velilerin sanat eğitimine karşı olumlu ya da olumsuz yaklaşımlarının etkisini öğrenciler üzerinde gördüğü, %8,3'ünün ise görmediği belirtilmiştir.

Tablo 19. Resim Dersi İle İlgili Müfredat Programının İncelendiğine İlişkin Bilgiler

Müfredat Programı	Sayı	Yüzde (%)
Evet	10	83,4
Hayır	2	16,6

Tablo 19'da Resim-iş öğretmenlerinin %83,4'ünün resim dersi ile ilgili müfredat programını incelediği, %16,6'sının incelemeyeceği görülmektedir.

Tablo 20. Müfredat Programında Yetersiz Bulduğunuz Yerler İlişkin Bilgiler

Seçenekler	Sayı	Yüzde (%)
Müfredat programının öğretmene rehberlik edecek düzeyde hazırlanmamış olması	3	25
Konuların yeterince yaratıcılığı geliştirecek nitelikte olmaması	2	16,7
Konuların öğrencilerin ilgisini çekmeyecek nitelikte olması	1	8,3
Konuların bir kısmının atölye ve malzeme yetersizliği nedeniyle uygulanırlığının bulunmaması	6	50
(Başka).....		

Tablo 20'de Resim-iş öğretmenlerinin %25'inin müfredat programlarının öğretmene rehberlik edecek düzeyde hazırlanmamış olduğunu, %16,7'sinin konuların yeterince yaratıcılığı geliştirecek nitelikte olmadığını, %8,3'ünün

konuların öğrencilerin ilgisini çekmeyecek nitelikte olmadığını, %50'sinin konuların bir kısmının atölye ve malzeme yetersizliği nedeniyle uygulanırlığının bulunmadığını, başka seçeneğinde ise müfredat programının bilimsel araştırmalar sonucu düzenlenmemiş olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 21. Öğrencilerin El Becerilerinin Yeterliliğine İlişkin Bilgiler

Beceri	Sayı	Yüzde (%)
Yeterli buluyorum	1	8,3
Yetersiz buluyorum	3	25
Kısmen yeterli buluyorum	8	66,7

Tablo 21'de Resim-iş öğretmenleri öğrencilerin %8,3'ünün el becerilerini yeterli bulduğu, %25'inin el becerisini yeterli bulmadığı, %66,7'sinin ise kısmen yeterli bulduğu görülmektedir.

Tablo 22. Resim-iş Dersinde Verimli Çalışan Öğrenci Cinsiyetlerine İlişkin Bilgiler

Öğrenciler	Sayı	Yüzde (%)
Kız öğrencilerle	6	50
Erkek öğrencilerle	-	-
Fark etmiyor	6	50

Tablo 22'de resim-iş dersinde kız öğrencilerle %50 daha verimli çalışıldığı, %50'si için ise fark etmediği görülmektedir.

Tablo 23. Yapılan Çalışmaların Sergilenmesine İlişkin Bilgiler

Sergi İşleri	Sayı	Yüzde (%)
Sergiliyoruz	10	83,4
Sergilemiyoruz	1	8,3
Sergilenecek uygun mekan bulamadığımız zaman sergilemiyoruz	1	8,3

Tablo 23'de yapılan çalışmaların %83,4'ünün sergilediğini, %8,3'ünün sergilemediğini, %8,3'ünün sergilenecek uygun mekan bulamadıkları zaman sergilemediklerini göstermektedir.

Tablo 24. Yapılan Çalışmaların Sergilendiği Zaman Çevrenin Tepkisine İlişkin Bilgiler

Çevrenin Tepkisi	Sayı	Yüzde (%)
Çok olumlu	7	58,3
Olumsuz	-	-
Okul idaresi destek vermiyor	5	41,7

Tablo 24'te yapılan çalışmaların sergilendiği zaman çevrenin tepkisine ilişkin bilgiler gösterilmektedir. Çevrenin %58,3'ünün çok olumlu gördüğü, %41,7'sinin okul idaresi tarafından destek verilmediğini düşündükleri belirtilmektedir.

Tablo 25. Resim Yaparken Çevrenin Öğretmene Karşı Tutumlarına İlişkin Bilgiler

Çevrenin tutumu	Sayı	Yüzde (%)
Olumlu	11	91,7
Olumsuz	-	-
Kararsız	1	8,3

Tablo 25'te resim yaparken çevrenin öğretmene karşı tutumlarının %91,7'sinin olumlu, %8,3'ünün kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo 26. Öğrencilerin Başarı Düzeyi ve İlgilerini Etkilediğine İnanadığınız Hususlara İlişkin Bilgiler

Yaşadığımız çevre ile ilgili hususlar	Sayı	Yüzde (%)
Ekonomik yetersizlik	5	41,7
Ailenin tutumu	3	25
Sanata çevrenin bakışının ilköğretimi	2	16,7
Dini kaygıların yaşanması	1	8,3
Çevrenin etkisinin olmaması	1	8,3

Tablo 26'da yaşanan çevreyle ilgili hususlarda %41,7'sinin ekonomik yetersizlik, %25'inin ailenin tutumu, %16,7'sinin sanata çevrenin bakışının ilköğretimi, %8,3'ünün dini kaygılar yaşamaması, %8,3'ünün çevrenin bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerle ilgili hususlar	Sayı	Yüzde (%)
Aile ve çevrenin teşvik edici olmaması	3	25

Yatılı okulun özel şartları	1	8,3
OKS ve LGS gibi sınavlara yönlendirme	2	16,7
Başarının belirli derslerde olduğuna inanma	3	25
Ders olarak gereksiz görme	3	25

Tabloda öğrencilerle ilgili hususların %25'inde aile ve çevrenin sanata teşvik edici olmamasını, %8,3'ünün yatılı okul olmasının verdiği dezavantajlarını, %16,7'sinde OKS ve LGS gibi sınavlara yönlendirmeyi, %25'inin başarının belirli derslerde olduğu inancını, %25'inin ders olarak gereksiz görme olduğunu göstermektedir.

Müfredat programıyla ilgili hususlar	Sayı	Yüzde (%)
Konular daha esnek olmalı	5	41,7
Her yerde ve her ortamda uygulanabilir olmayışı	4	33,3

Tabloda müfredat programının %41,7'sinin konular bakımından esnek olması gerektiğini, %33,3'ünün her yerde ve her ortamda uygulanabilir olmadığını göstermektedir.

Resim dersinin işlendiği ortamla ilgili hususlar	Sayı	Yüzde (%)
Demirbaş malzeme eksikliği	4	33,3
Atölye ortamının olmayışı	6	50
Sınıfların kalabalık olması	2	16,7

Tabloda Resim-iş dersinin işlendiği ortamın %33,3'ünde demirbaş malzeme eksikliğinin oluşunun, %50'sinde atölye ortamının olmayışının, %16,7'sinde sınıfların kalabalık olmasının etkili olduğu görülmektedir.

Diğer hususlar	Sayı	Yüzde (%)
Resim sanatının ve resim dersinin yeterince ciddiyetinin kavranamamış olması	5	41,7
Öğretmenin, öğrenci üzerindeki yaptırım gücünün azalması	2	16,7
Ders saatinin az olması	3	25
Sanata ilgi duyulacak ortamların (müze, sergi salonları, vs.) olmayışı	2	16,7

Tabloda görüldüğü gibi, belirtilen hususların %41,7'sinin resim sanatının ve resim dersinin ciddiyetinin yeterince kavranamadığı, %16,7'sinin öğretmenin öğrenci üzerindeki yaptırımlarının azaldığı, %25'inin ders saatinin az olduğu, %16,7'sinin sanata ilgi duyulacak ortamların (müze, sergi salonu, vs.) olmadığı saptanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularından edinilen sonuçlar ve sonuçlara dayalı olarak ilköğretim okullarında uygulanan resim-iş derslerinde görülen temel sorunların çözümüne ilişkin yöntem önerilerine yer verilmiştir.

Araştırma kapsamında, Sinop il merkezi ile Boyabat ve Saraydüzü ilçeleri ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilere uygulanan anketten edinilen sonuçlar şöyledir;

1. İlköğretim 4-8'inci sınıflarında okuyan kız ve erkek öğrencilerin %90,5'i Resim-iş dersinin beklentileri doğrultusunda işlendiğini, %9,5'inin ise beklentileri doğrultusunda işlenmediğini söyledikleri görülmektedir.

2. Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin %76,8'inin ders haricinde resim yaptıkları, %23,2'sinin resim yapmadıkları görülmektedir. Ders saatlerinin az oluşu bu duruma neden olmaktadır.

3. Resim-iş dersini, kız ve erkek öğrencilerin %90,2'i yaratıcılığını geliştirici bulduğunu, %9,9'u bulmadığını, %88,4'ünün kişiliğini geliştirici bulduğu, %11,6'sının bulmadığı, %92,2'sinin rahatlatıcı bulduğu, %7,8'inin rahatlatıcı bulmadığı, %89,3'ünün düşündürücü bulduğu, %10,7'sinin düşündürücü bulmadığı, %92'sinin el becerisini arttırıcı bulduğu, %8'inin ise bulmadığı saptanmıştır.

4. Resim-iş dersinin hayatına bir katkısı olduğuna ilişkin görüşlerin %89,2'sinin olumlu, %10,8'inin olumsuz olduğu görülmektedir.

5. Resim yapmayı mutluluk verici bulan öğrencilerin oranı %89,7'dir. %10,3'ü mutluluk verici bulmamaktadır.

6. Öğrencilerin %14,8'inin önemli gün ve haftalar konulu çalışmaları, %23,9'u manzara resmi, %14,1'inin röprodüksiyon çalışması, %11,6'sının grafiksel çalışmaları, %13,5'inin yaratıcı drama konulu çalışmaları, %16,8'inin düşünmeyi sağlayıcı, yaratıcılığı geliştirici hayali çalışmaları sevdikleri ortaya çıkmıştır. "Diğer" seçeneğinin oranı ise %5,3'tür. Portre, hayvan resmi, konusu kendisine ait hayalden çalışmalar, serbest, evler, ağaçlar, orman, çocuklar, kalp resmi yapmayı sevdiklerini bu seçenekte belirtmişlerdir.

7. Okulların %75,4'ünde resim atölyesi bulunmakta, %24,6'sında bulunmamaktadır.

8. Resim yapılan ortamın %86,3'ünün genişlik, aydınlanma, ısınma, vs. bakımından müsait olduğu, %13,7'sinin ise müsait olmadığı görülmektedir.

9. Resim-iş dersine, resim-iş öğretmenlerinin %81,9'unun girdiği, %13,5'ine sınıf öğretmeni, %4,6'sına diğer branşlardan öğretmenlerin girdiği görülmektedir.

10. %95,8'inin Resim-iş öğretmeninin ders anlatım tarzını beğendiği, %4,2'sinin beğenmediği sonucuna varılmıştır.

11. Öğretmenlerin %94,9'u dersi sevdirmek için elinden gelen çabayı gösterdiğini, %2,6'sı çaba göstermediğini, %2,5'i biraz çaba gösterdiğini belirtmişlerdir.

12. Öğretmenlerin %98,6'sı dersi görsel örneklerle zenginleştirdiğini, %0,8'i zenginleştirmedeğini, ayrıca anlatarak, tahtaya örnekler çizerek, dergilerden, günlük hayattan örnekler göstererek, bazı ressamın çalışmalarından resimler göstererek, öğrenci çalışmalarını göstererek ve bu çalışmalarını sınıf panosuna asarak öğrenciyi motive ettiğini belirtmişlerdir.

13. İnternet aracılığı ile sanatsal kaynakların %12,3'ünün araştırıldığını, %87,7'sinin araştırılmadığını belirtmişlerdir.

14. Öğrenciler, açılan resim sergilerinin %44,9'unu sürekli gezmeye çalıştıklarını, %26,8'ini birkaç defa gezdiklerini, %28,3'ünü hiç gezmediklerini belirtmişlerdir. Çevrenin ve ailenin bu tür sanatsal faaliyetleri desteklememesi, tarihi değerlerin az olması bu sonucu ortaya çıkarmaktadır.

15. Öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarda, %74,9'unun sergilendiği, %15,7'sinin sergilenmediği (çünkü serginin açılacağı mekanın bulunmaması, okul idaresinin destek vermemesi, öğretmeni yalnız bırakma gibi nedenler sergi açmayı engellemekte) %9,4'ünün sergilenecek düzeyde olmadığı için sergilemiyor görüşlerini bildirmişlerdir.

16. Öğrencilerin resim dersi dışında %13,8'inin edebiyatla, %57,1'inin müzikle, %18,6'sının tiyatro-sinemayla, %10,5'inin diğer sanat dallarıyla ilgilendiği ortaya çıkmıştır. Yoğunluğun müzik üzerinde olduğu görülmektedir.

17. Öğrencilerin %70,1'inin konular için verilen süreyi yeterli bulduğu, %29,9'unun da yeterli bulmadığı görülmektedir.

18. Araştırmaya katılan öğrencilerin, Resim-iş derslerinin rahat ve sessiz bir ortamda, eğlenceli-neşeli geçmesi, ders süresinin iki saat olmasını, dersin atölyede, müzik eşliğinde, teknolojik kaynaklardan yararlanarak işlenmesini istedikleri, bir kısmının da şimdiki işlenişinden memnun olduğu görülmüştür.

19. Öğrencilerin, Resim-iş öğretmenlerinden beklentileri şunlardır: Bazıları öğretmenlerin güzel notlar vermesini, verdiği notları söylemesini, müzeler-sergi salonlarına götürmesini, değişik teknikleri göstermesini, dersi sevdirmesini, kendilerine (öğrenciye) yardımcı olmasını, daha anlayışlı ve hoş görülü olmasını, yapılan çalışmalarını sınıf-okul panosunda sergilemesini istediklerini, bir kısım öğrenci de bütün beklentilerimizi karşılıyor görüşlerini belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamında, Sinop il merkezi ile Boyabat ve Saraydüzü ilçeleri ilköğretim okullarında Resim-iş öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlere uygulanan anketten edinilen sonuçlar şöyledir:

1. Öğretmenlerin %66,6'sının 5-10 saat resim-iş dersine girmektedirler. Ders saatinin düşük olması nedeni ile maaş karşılığını dahi dolduramadıkları, %16,7'sinin 11-15 ve 21-30 saat derse girdikleri görülmektedir.

2. Öğretmenlerin tamamının Eğitim Fakültesi mezunu olduğu, lisansüstü eğitim almadıkları görülmektedir.

3. Öğretmenlerin %75'inin ara sıra sanat eğitimi ile ilgili yayınları takip ettiği, %25'inin bulursa baktığı, %41,7'sinin sanat ve sanat eğitimi ile ilgili sempozyum, panel, konferans gibi etkinliklere katıldığı, %58,3'ünün katılmadığı görülmektedir. Burada yaşadıkları çevre ve şartların önemi büyüktür.

4. Okullardaki fiziki koşulların %66,7'sinin sanat eğitimi yapmaya yeterli olmadığı, %33,3'ünde kısmen yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

5. Okulların %33,3'ünde öğrencilerle verimli ders işlenebilecek atölye ortamının olmadığı, %50'sinde atölyenin olduğu fakat yeterli olmadığı, %16,7'sinde de atölyenin olduğu bunun yanında atölyedeki demirbaş malzemelerin %8,3'ünün yeterli olduğu, %66,7'sinin yetersiz olduğu, %25'inde ise demirbaş malzemenin hiç olmadığı görülmektedir.

6. Öğretmenlerin %8,3'ü haftalık ders saati süresini yeterli bulduğunu, %83,4'ü yeterli bulmadığını, %8,3'ü de bir fikrinin olmadığını belirtmişlerdir.

7. Resim-iş dersine karşı okul idarelerinin %25'inin tutumunun olumlu, %16,7'sinin tutumunun olumsuz, %50'sinin ilgisiz olduğu, %8,3'ünün de bunların dışında "diğer" seçeneğinde idarenin öğretmenle sorunlarının olduğu görüşünü belirtmişler. Ayrıca sanat eğitimi ile ilgili olarak, öğrencilerin başarı düzeyini olumsuz etkileyen sorunlar karşısında okul yöneticilerinin %33,3'ünün sorunlara karşı ilgisiz oldukları, %50'sinin imkanlar dahilinde sorunlara çözüm bulmaya çalıştıkları, %16,7'sinin yardımcı olmalarını gerektirecek bir hususun olmadığını düşündükleri görülmektedir.

8. Resim-iş dersinin verilen hedeflere ulaşma sürecinde gereklilik derecesinin %100 olduğu görülmektedir. Bu hedefler şunlardır: çağdaş sanatın bilincine varıp, sevebilme, yapıcı, yaratıcı ve üretken olabilme, sorunlar karşısında çözümleyici fikirler üretebilme, daha sosyal ve insancıl bir yaşam sürebilme, değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilme.

9. Öğrencilerin başarı düzeylerinin değerlendirilmesinde %41,7'sinin konuya başlamadan önce söylenen kurallara, gösterilen örneklere uygun çalışılması, %83,4'ünün farklı düşünceleri, fikirleri resme katmayı başarması, %58,3'ünün elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışması, %66,7'sinin temiz ve düzenli çalışması, %8,3'ünün güzel resim yapması, %75'inin başka öğrencileri taklit etmemesi, %8,3'ünün sınıfta ses çıkarmaması, %83,4'ünün istenilen malzemeleri getirmesi ve derse ilgili oluşu gibi ölçütler sunulmuştur.

10. Resim-iş dersinde verilen notları, öğrencilerin ve velilerin %8,3'ünün diğer derslerden aldıkları notlardan farklı görmedikleri, %25'inin Resim dersinden hak ettikleri notun üstünde beklentilerinin olduğu, %50'sinin bu dersten düşük not almayı kabullenemedikleri, %16,7'sinin Resim dersinden aldıkları notu önemsemedikleri görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin %91,7'sinde velilerin sanat eğitimine karşı olumlu ve olumsuz yaklaşımlarının etkisi görülmekte, %8,3'ünde görülmediğini göstermektedir. Velilerin sanata karşı ilgisizlikleri öğrenciyi büyük oranda etkilediği için sanata ilgi azalmakta, sanata değer verme olayı ortadan kalkmakta, bu durumda biz eğitimcilere, sanatçılara,

özgür düşünen insanlara büyük yük düşmektedir. Sanat konusunda ilkel bakış açısını yıkmamız gerekmektedir.

11. Öğretmenlerin %83,4'ünün Resim-iş dersiyle ilgili müfredat programını ayrıntılı olarak inceledikleri, %16,6'sının da incelemediği görülmektedir. Öğretmenlerin %25'inin müfredat programının öğretmene rehberlik edecek düzeyde hazırlanmamış olmasını, %16,7'sinin konuların yeterince yaratıcılığı geliştirecek nitelikte olmamasını, %8,3'ünün konuların öğrencilerin ilgisini çekmeyecek nitelikte olmasını, %50'sinin konuların bir kısmının atölye ve malzeme yetersizliği nedeniyle uygulanırlığının bulunmamasını, yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Bilimsel araştırmalar sonucu düzenlenmediği görüşü de uygulamalarda bildirilmiştir.

12. Öğretmenler, öğrencilerin %8,3'ünün el becerilerini yeterli bulduğunu, %25'inin yetersiz bulduğunu, %66,7'sinin ise kısmen yeterli bulduğunu; Resim-iş dersinde %50 kız öğrencilerle daha verimli çalışıldığı, %50'sinin ise fark etmediği şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

13. Yapılan çalışmaların sergilendiği zaman çevrenin tepkisinin %58,3'ünün çok olumlu olduğu, %41,7'sinin okul idaresince destek verilmediğini; %83,4'ünün yapılan çalışmaları sergilediği, %8,3'ünün sergilemediği, %8,3'ünde sergilenecek uygun mekan bulamadıkları için sergilemedikleri ortaya çıkmıştır. Okul idaresinin desteği ile her okulda bir sergi salonu ile öğrencilerin yaptığı eserler daha iyi şekilde sergilenebileceği ve resmin ve sanatın topluma daha da çok sevdireceği açıktır. Bunun sonucunda öğrenci, veli, öğretmen ve okul idaresinin diyalogu gelişecektir.

14. Resim yaparken çevrenin öğretmene karşı tutumlarının %91,7'sinin olumlu olduğu, %8,3'ünün kararsız olduğu görülmektedir. Az da olsa öğretmene karşı olan bu olumsuzluk öğrenci ve toplumun büyük kesimini etkilemekte ve derse karşı önyargılı yaklaşıma zorlamaktadır.

15. Öğrencilerin başarı düzeyi ve ilgilerini etkilediğine inandığımız hususlar :

Yaşadığı çevre ile ilgili hususlar: Ekonomik yetersizlikler, ailenin tutumu ("kitap okuyacağına neden resim yapıyorsun? Ressam mı olacaksın?" gibi aile

bireylerinin söylemleri) , sanata çevrenin bakışının ilkelliği, dini kaygıların yaşanması, çevrenin bir etkisinin olmadığını belirten görüşlerde yer almakta.

Öğrencilerle ilgili hususlar: Sanata ailenin ve çevrenin teşvik edici olmaması, yatılı okullardaki özel şartlar, öğrencileri (yarış atı gibi) OKS ve LGS gibi sınavlara yönlendirme, başarının belirli derslerde olduğuna inanma (Türkçe, matematik, fen bilgisi vs.) , ders olarak gereksiz görme.

Müfredat programıyla ilgili hususlar: Konuların daha esnek olması gerektiği, her yerde ve her ortamda uygulanabilir olmayışı ilgiyi azaltmaktadır.

Resim dersinin işlendiği ortam ile ilgili hususlar: Atölye ortamının olmayışı, demirbaş malzemelerinin eksikliği, sınıfların kalabalık olması. Resim dersinin atölye değil de sınıf ortamında işlendiğinde ve suluboya tekniği uygulandığında mutlaka öğrencilerin ıslandığını bildiren görüşler de bulunmaktadır.

Diğer hususlar: Resim sanatının ve resim dersinin yeterince ciddiyetinin kavranamamış olması, öğretmenin öğrenci üzerindeki yaptırım gücünün azalması, ilköğretim okullarında bir saatlik ders olarak işlenmesi, sanata ilgi duyulacak ortamların (müze, sergi salonları, tarihi değerler, vs.) olmayışı.

Öğrencinin kendini rahat ve özgür hissedeceği bir çalışma ortamı bulması yaratıcılık açısından önem taşır. Hayata bakış açısı, hoşgörüsü ve sevecenliği gelişecektir. Hafif bir müzik, sıralar yerine daha rahat çalışılabilen masaların yer aldığı bol ışıklı ve temiz bir atölye ortamı, resim dersi ile ilgili dergi ve kitapların bulunduğu bir kitaplık, ders araç gereçlerinin bulunduğu malzeme dolabı, örnek çalışmaların bulunduğu panolar, bilgisayar, projeksiyon cihazları, dersinin uzmanı bir öğretmenle buluştuğunda, öğrencilerin, velilerin ve toplumun derse karşı bakış açısı olumlu yönde etkilenecektir. Sanatı seven insanlar da, giyimlerine, evdeki eşyalarından, çevresindeki düzene kadar her şeye sanatsal bir gözle bakarak toplumumuzu daha çağdaş bir seviyeye çıkartacaklardır.

Sanat eğitimi; bireye, duygusal açıdan kendini gerçekleştirme hoşgörüsü kazandırır. Ülkenin sosyo-ekonomik düzeyi açısından düşünüldüğünde, işsizlik sorununa çözüm getirir. Kişilerin boş zamanları değerlendirmesi yanında, kişiyi üretken kılar, insanı insana yaklaştırır, yine insanı dünya bireyi olmakla onurlandırır. Öğrenciler yaratıcı birer kişi olarak, içinde yaşadıkları topluma hizmet edebilecek hale gelirler. Yaratıcılığa yönelten sanatsal etkinlikler, bilişsel

ve estetik gücü birleştirici, dinlendirici ve kültürel yapıyı geliştirici yönde değişecektir.

Sanat, kültürel ve eğitsel etkinlikleri içerir. Geniş bir bütçeyi gerektirir. Bunun için gelir kaynaklarının sanat eğitimine ayrılan payı arttırılmalıdır. Okul içerisinde dia, slayt gösterisi ve konferanslarla bilgiler verilmelidir. Ayrıca ders dışı zamanlarda, belli günlerde sergi salonları, müzeler, çeşitli sanat atölyeleri ziyaret edilmeli, böylece öğrencilerde ilgi oluşturulmalıdır.

Türkiye’de uygulanan sanat eğitimi yeniden gözden geçirilip, değerlendirilerek, değişen şartlara uygun yeni programlar hazırlanmalı, çağdaş düzeyde sanat eğitimi için gerekli olduğu düşüncesinden yola çıkılmalıdır. Eğitim sistemindeki eksikliklerin giderilmesi amacıyla karşılaşılan sorunlar için öneriler getirilmiştir.

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA UYGULANAN RESİM DERSLERİNİN SANAT EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ; GÖRÜLEN TEMEL SORUNLARA UYGUN YÖNTEM ÖNERİSİ

Sanat sözcüklerle sınırlanamayacak kadar geniş boyutludur. Yaşam gibi organik bir olaydır. Bilimin varoluşundan daha önce varolmuştur. Daha çok insana hitabeder.

Sanatsız bir toplum, kendini ifadeden yoksun olduğu için ilerleyemez. Atatürk'ün de dediği gibi "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir", ve "Sanat ve sanatçıdan yoksun milletler öteki milletlerin ayakları altında ezilmeye mahkumdur." Gerçekten bu sözlere katılmamak mümkün değildir. Sanat yeniden yaratmadır, bir üretilerdir. O yüzden sanatı sınırlandırmak, kısıtlamak olmamalı, daha özgürce ifade ortamı oluşturulmalıdır. Eğitimde de öğrencilere özgür düşünmenin, kendini ifade edebilmenin yolları anlatılmalı ve kopyadan, yardımdan uzak durulmalıdır. Örnekler gösterilirken sanat yapıtları, örnek olarak sunulmalıdır. Tartışma ortamı sağlanmalı ve bu tartışmalardan öğrencilerin kendilerine olumlu bir yön bulabilmeleri sağlanmalıdır. Resim-iş derslerinde öğretmen dersi monotonluktan kurtarmalı, bazen bir tiyatrocü, bazen bir edebiyatçı olmalıdır. Öğretmen eğer kendi alanında yeterli, bilgi ile dolu olursa, öğrenci öğretmene olan hayranlığıyla sanata ilgi duyacak ve de sanat yapıtına ulaşmada yol katedecektir.

Okullarımıza baktığımızda genellikle kırsal kesimlerdeki okullarda okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğu geçim sıkıntısı içerisinde. Bu da eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Eğitim programlarının verimliliği, uygulanabilirliği, çağdaşlığı, eğitim araç-gereç ve donanımlarının varlığı ile mümkündür. Nitelikli öğrenci, nitelikli eğitici, çağdaşlaştırılmış programlar ve teknik donanımlar, ısınma, aydınlatma, havalandırma gibi düzenleniş, çevresel koşullar, öğrenci sayısına uygun fiziki mekanlar, modern araç-gereç sağlıklı bir sanat eğitimi için temel koşullardandır. Öğrencilere de malzeme desteği sağlanmalıdır.

Dersliklerin yetersizliği ve atölyenin olmayışı çalışma azmini olumsuz yönde etkiler. Atölye resim-iş derslerinde vazgeçilmez bir alandır. Atölyede

yapılan eserler daha iyi sergilenebilecek, zenginlik ve çalışma ortamının rahatlığıyla öğrenci doyuma ulaşacak, üretime katkıda bulunacaktır.

**A STUDY ON THE ART LESSONS TAUGHT AT PRIMARY SCHOOLS
FROM THE ASPECT OF ART EDUCATION, AND APPROPRIATE METHOD
TO SOLVE THE PROBLEMS.**

Art is too comprehensive to be limited with the words and it is organic as life itself. It has come into existence before science and it mostly addresses to more people than science.

As society without art is deprived of expressing itself, it can not develop. "A nation without art means a nation without one of the vital veins", and "Nations without art and artist are obliged to be oppressed by the other", Atatürk says. In fact, it's impossible not to agree with these sayings. Art is to create and produce new things so it shouldn't be limited and restricted. On the contrary a liberal environment must be formed for art. Also in education, students must be taught the ways of expressing themselves more freely and independently without cheating and getting help from others. Work of art must be given as an example. Students must be provided with freedom for discussion and they must be helped to find a proper direction by means of these discussions in art lessons, teachers shouldn't make lessons monotonous and they should act sometimes like actors and sometimes like teachers of literature. If teachers are competent, it will increase the students' interests in art due to the fact that they admire their teachers and they will make progress to reach the work of art.

As we consider our schools, students attending in rural areas schools are in bad strait, which affects their education negatively.

Productivity of educational programs is possible with feasibility, modernity and existence of educational materials. Capable students, competent teachers, modern programs, technical equipments, environmental conditions like heating, illumination and ventilation, places adequate for number of students, and modern equipment are vital for a good education of art should also be provided with material support.

Inadequacy of classes and lack of ateliers affect the quality of work negatively. Ateliers are indispensable facilities for art courses. In an atelier, artworks produced can be better exhibited;

Richness and the comfort in the workspace helps students enjoy the artistic process and contribute to art production.

EKLER:**Sinop İl Merkezi İle Boyabat Ve Saraydüzü İlçeleri İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilere Yönelik Örneklemeler (Uygulamalar)**

YAŞ :

CİNSİYETİNİZ : Kız () Erkek ()

OKUL :

SINIFI : () 4 () 5 () 6 () 7 () 8

1-) Kaç kişilik bir ailenin bireyisiniz? :

2-) Babanızın öğrenim düzeyi :

() Üniversite mezunu () Lise mezunu () Ortaokul mezunu
 () İlkokul mezunu () Okur-yazar değil () Diğer

3-) Annenizin öğrenim düzeyi :

() Üniversite mezunu () Lise mezunu () Ortaokul mezunu
 () İlkokul mezunu () Okur-yazar değil () Diğer

4-) Yaşadığınız yer () İl () İlçe () Köy

5-) Resim-iş dersi beklentileriniz doğrultusunda işleniyor mu ? () Evet () Hayır

6-) Ders dışında resim yapar mısınız ? () Evet () Hayır

7-) Resim-iş dersini ;

- Yaratıcılığımı geliştirici buluyorum () Evet () Hayır
 - Kişiliğimi geliştirmeye yönelik buluyorum () Evet () Hayır
 - Rahatlatıcı buluyorum () Evet () Hayır
 - Düşündürücü buluyorum () Evet () Hayır
 - El becerimi arttırıcı buluyorum () Evet () Hayır

8-) Resim-iş dersinin hayatına bir katkısı olduğunu düşünüyor musun ?

() Evet () Hayır

9-) Resim yapmayı mutluluk verici buluyor musun ?

() Evet () Hayır

10-) Ne tür resim yapmayı seviyorsun ?

() Önemli gün ve haftalar (Öğretmenler günü konulu resim çalışması gibi)
 () Manzara resmi
 () Röprodüksiyon çalışması (Resme bakarak aynısını kopya etme)

- () Grafiksel çalışmalar (Afiş, kitap kapağı tasarımları gibi)
- () Yaratıcı drama (Günlük hayattan bir olayı canlandırdıktan sonra resmetmek)
- () Düşünmeyi sağlayıcı, yaratıcılığı geliştirici hayali çalışmalar (Karikatür gibi)
- () Diğer.....
- 11-) Okulunuzda resim atölyeniz var mı ?
- () Evet () Hayır
- 12-) Resim yaptığınız ortam (genişlik, aydınlanma, ısınma, vs...) rahat mı ?
- () Evet () Hayır
- 13-) Resim-iş dersinize hangi branştan öğretmen giriyor ?
- () Resim-iş öğretmeni
- () Sınıf öğretmeni
- () Diğer
- 14-) Resim-iş öğretmeninizin ders anlatım tarzını beğeniyor musunuz ?
- () Evet () Hayır
- 15-) Öğretmen size dersi sevdirmek için gerekli çabayı gösteriyor mu ?
-
-
- 16-) Öğretmen dersi görsel örneklerle nasıl zenginleştiriyor ?
-
-
- 17-) İnternet aracılığı ile sanatsal kaynakları araştırdığınız oldu mu ?
- () Evet () Hayır
- 18-) Açılan resim sergilerini gezdiğiniz oluyor mu ?
- () Sürekli gezmeye çalışırım
- () Birkaç defa gezmiştim
- () Hiç gezmedim
- 19-) Yaptığınız çalışmalarını sergiliyor musunuz ?
- () Sergiliyoruz
- () Sergilemiyoruz
- () Sergilenecek düzeyde olmadığı için sergilemiyoruz

20-) Resim haricinde sanatın her hangi bir dalıyla ilgileniyor musunuz ?

() Edebiyat () Müzik () Tiyatro-Sinema () Diğer

21-) Sizden yapılması istenen konular için verilen süre yeterli mi ?

() Evet () Hayır

22-) Resim-iş dersinin nasıl işlenmesini istersiniz ?

.....
.....
.....
.....

23-) Resim-iş öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir ?

.....
.....
.....
.....

Sinop İl Merkezi İle Boyabat Ve Saraydüzü İlçeleri İlköğretim Okullarında Resim-iş Öğretmenlerine Yapılan Örneklemeler (Uygulamalar)

YAŞINIZ :

CİNSİYETİNİZ :

HİZMET SÜRENİZ :

1-) Haftada kaç saat Resim-iş dersine giriyorsunuz?

- 5 - 10 saat
 11 - 15 saat
 16 - 20 saat
 21 – 30 saat

2-) Mezun olduğunuz lisans programı?

- Eğitim Fakültesi
 Güzel Sanatlar Fakültesi
 Yüksek Öğretmen Okulu
 Eğitim Enstitüsü
 Diğer

3-) Varsa mezun olduğunuz lisansüstü program?

- Yüksek Lisans
 Sanatta yeterlilik

4-) Sanat eğitimi ile ilgili sürekli yayınları takip ediyor musunuz?

- Ediyorum
 Ara sıra ediyorum
 Etmiyorum
 Bulursam bakıyorum

5-) Sanat ve sanat eğitimiyle ilgili sempozyum, panel, konferans gibi etkinliklere katılıyor musunuz?

- Sürekli katılıyorum
 Birkaç defa katıldım
 Katılmıyorum

6-) Mesleğe başladığınızdan bu zamana kadar sergi açtınız mı?

- Kişisel sergi açtım

Karma sergilere katıldım

Sergi faaliyetim olmadı

7-) Okulunuzdaki fiziki koşullar sanat eğitimi yapmak için yeterli mi? (grafik, heykel, sergi salonu, vs...)

Evet

Hayır

Kısmen yeterli

8-) Okulunuzda öğrencilerle verimli ders işleyebileceğiniz atölye ortamınız var mı?

Atölyemiz yok

Atölyemiz var ama yeterli değil

Atölyemiz var

9-) Okulunuzda atölye varsa atölyenin demirbaş malzeme durumu nedir?

Demirbaş malzemeleri yeterli

Demirbaş malzemeleri yetersiz

Demirbaş malzemeleri hiç yok

10-) Resim-iş dersi için haftalık süre sizin için yeterli midir?

Yeterlidir

Yeterli değildir

Bir fikrim yok

11-) Resim-iş dersine karşı okul idaresinin tutumu sizce nasıldır?

Olumlu

Olumsuz

İlgisizler

Diğer

12-) Sanat eğitimiyle ilgili olarak, öğrencilerin başarı düzeyini olumsuz etkileyen sorunlar karşısında okul yöneticileri size ne ölçüde yardımcı oluyor?

Sorunlara karşı ilgisizler

İmkanlar dahilinde sorunlara çözüm bulmaya çalışıyorlar

Sanat eğitiminin amacına ulaşması için gereken her türlü yardımı gösteriyorlar

Yardımcı olmalarını gerektirecek bir husus yok

13-) Resim-iş dersinin verilen hedeflere ulaşma sürecinde gereklilik derecesi nedir?

	Gerekli	Gereksiz
Çağdaş sanatın bilincine varıp, sevebilme	()	()
Yapıcı, yaratıcı ve üretken olabilme	()	()
Sorunlar karşısında çözümleyici fikirler üretebilme	()	()
Daha sosyal ve insancıl bir yaşam sürebilme	()	()
Değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilme	()	()
- 14-) Öğrencilerin başarı düzeylerini değerlendirirken ölçütleriniz nelerdir?
(en fazla 4 şık işaretleyebilirsiniz.)
- () Konuya başlamadan önce söylenen kurallara, gösterilen örneklere uygun çalışılması
- () Farklı düşünceleri, fikirleri resme katmayı başarması
- () Elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışması
- () Temiz ve düzenli çalışması
- () Güzel resim yapması
- () Başka öğrencileri taklit etmemesi
- () Sınıfta ses çıkarmaması
- () İstenilen malzemeleri getirmesi ve derse ilgili oluşu
- 15-) İşlediğiniz resim-iş derslerinin genel olarak amacına ulaştığına, verimli geçtiğine inanıyor musunuz?
- () Evet
- () Hayır
- 16-) Verdiğiniz notların öğrenciler ve veliler üzerindeki etkisi genelde nasıl?
- () Diğer derslerden aldıkları notlardan farklı görmüyorlar
- () Resim dersinden hak ettikleri notun üstünde beklentileri var
- () Bu dersten düşük not almayı kabullenemiyorlar
- () Resim dersinden aldıkları notu önemsemiyorlar
- 17-) Velilerin sanat eğitimine karşı olumlu yada olumsuz yaklaşımlarının etkisini öğrenciler üzerinde görüyor musunuz?
- () Evet
- () Hayır
- 18-) Resim-iş dersinizle ilgili müfredat programını ayrıntılı olarak incelediniz mi?
- () Evet

() Hayır

19-) Müfredat programında yetersiz bulduğunuz yerler varsa bunlar nelerdir?

() Müfredat programının öğretmene rehberlik edecek düzeyde hazırlanmamış olması

() Konuların yeterince yaratıcılığı geliştirecek nitelikte olmaması

() Konuların öğrencilerin ilgisini çekmeyecek nitelikte olması

() Konuların bir kısmının atölye ve malzeme yetersizliği nedeniyle uygulanırlığının bulunmaması

() (Başka).....

.....

.....

20-) Öğrencilerin el becerilerini yeterli buluyor musunuz?

() Yeterli buluyorum

() Yetersiz buluyorum

() Kısmen yeterli buluyorum

21-) Resim-iş dersinde kız öğrencilerle mi verimli çalışıyorsunuz, erkek öğrencilerle mi?

() Kız öğrencilerle

() Erkek öğrencilerle

() Fark etmiyor

22-) Yapılan çalışmaları sergiliyor musunuz?

() Sergiliyoruz

() Sergilemiyoruz

() Sergilenecek uygun mekan bulamadığımız zaman sergilemiyoruz

23-) Yaptığınız çalışmaları sergilediğiniz zaman çevrenin tepkisi nasıl?

() Çok olumlu

() Olumsuz

() Okul idaresi destek vermiyor

24-) Resim yaparken çevrenin size karşı tutumları nasıldır?

() Olumlu

() Olumsuz

() Kararsız

25-) Öğrencilerin başarı düzeyi ve ilgilerini etkilediğine inandığınız hususları lütfen yazınız?

Yaşadığınız çevre ile ilgili hususlar:

.....

Öğrencilerle ilgili hususlar:

.....

Müfredat programıyla ilgili hususlar:

.....

Resim dersinin işlendiği ortam ile ilgili hususlar:

.....

Diğer hususlar:

.....

KAYNAKÇA

- AYTAÇ Kemal, **Avrupa Eğitim Tarihi**, D.T.C.F. y.y., Ankara 1980
- BERKTİN Tahir Cezmi, **Eğitim Amaçları, Çocuklarımız ve Biz**, T. İş Bankası y.y., Ankara 1969
- ÇETİN Gündüz Şatıroğlu, “**Sekiz Yıllık İlköğretim ve Ders Programları**”, **Eğitim ve Yaşam**, S.8, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1997
- ERBAY Mutlu, **Plastik Sanatlar Eğitimi’nin Gelişimi**, Boğaziçi Üniv. Yayınları, İstanbul 1997
- FİDAN Nurettin-Erden Münire, **Eğitim Bilimleri’ne Giriş**, Repa Eğitim y.y., Ank. 1985
- GENÇAYDIN Zafer, **Sanat Eğitimi**, Anadolu Üniv. Açık Öğr. Fak. y.y., Eskişehir 1993
- HALIÇINARLI Emine, **Yaratıcı Kişinin Özellikleri**, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi, 9 Eylül Üniv. S.B.E., İzmir 1988
- İNAM Ahmet, **Gülümseyen Düşünce**, Anadolu Üniv. Eğitim Bilimleri Yayınları, Eskişehir 1997
- KIRIŞOĞLU T. Olcay, **Gençlerin Sanat Eğitimi**, Demircioğlu Matbaası, Ankara 1991
- KIRIŞOĞLU T. Olcay, **Sanatta Eğitim-Görmek, Anlamak, Yaratmak**, Demircioğlu Matbaası, Ankara 1991
- KUZGUN Yıldız, **Kendini Değerlendirme Envanteri El Kitabı**, ÖSYM Yayınları, Ankara 1980
- MANGAN T. Clifford, **Psikolojiye Giriş**, Hacettepe Üniv. Yayınları, Ankara 1980
- SAN İnci, **Sanatta Yaratma Çocukta Yaratıcılık**, T. İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1977
- SCHİLLER J.C.Friedrich Van, **İnsan Eğitimi Üzerine Bir Dizi Mektup**, Çev. Melahat Özgü, M.E.y.y., 1965
- TEKCAN Saim Süleyman, “**Sanat Eğitimi Üzerine Söyleşi**”, **Çekirdek Sanat**, Varlık Yayınları, İstanbul 2001
- TUNALI İsmail, **Estetik**, Cem Yayınları, İstanbul 1979

TÜRKDOĞAN Galip, **Sanat Eğitimi Yöntemleri**, Kadioğlu Matbaası, Ankara
1984

YAVUZ S. Halise, **Yaratıcılık**, B.Ü. Matbaası, İstanbul 1989

YAVUZER Haluk, **Resimleriyle Çocuk**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993